БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 255 (5926)
ДЕКАБРИИН
27
ВТОРНИК
1949 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

Сэн 20 мүнгэн.

Ленин—Сталинай агууехэ партиин хүтэлбэри доро шэнэ илалтануд тээшэ дабшая

Иосиф Виссарионович Сталинай түрэһэнһөө хойшо 70 наһа гүйсэһэн үдэрые һайндэрлэлгэ хадаа манай ороной ажабайдалда айхабтар ехэ событи мүн. Энэ һайндэрлэлгэ болбол агууехэ вождь ба багшада инаг дуратай байһанай бүгэдэарадай хүсэн түгэс демонстраци болоо. Агууехэ Сталин тухай, ажалшадай зол жаргалай түлөө тэрэнэй героическа тэмсэл тухай бүхы дэлхэйн арадууд омог баяртайгаар хэлэдэг. Сталинай нарэ манай арадта, бүхы дэлхэйн эгээлэй хүнүүдтэ өгээл үнэтэй юм.

Өөрынгөө вождь ба багша нүхэр Сталинда советскэ арадай заха хизааргүй дуратай байһаниие ажалшадай политическэ ба үйлдэбэриин эдэбхиин тоң ехэ дэбжэлтэ харуулна. Нүхэр Сталинай табиһан түүхэтэ зорилгонуудые советскэ хүнүүдэй тон ехэ эршэ зориг тойгоор шиидхэжэ байһаниинь олон миллион хүдэлмэришэд, колхозниууд, манай интеллигенциин ажалай алдарта габьяануудта харагдана.

Дайнай һүүлэй табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан манай партийна организацинууд болбол олониитэ арадай патриотическа дэбжэлтые толгойлно.

Партийна организацинууд хадаа Ленин—Сталинай идеянүүдые нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Олон миллион коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд Ленин — Сталинай зохёолнуудые ороддосо ехэтэйгээр шудална, эдэ зохёолнууд дотор эрдэм гэгээрэл, өтигэл найдабари, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ шэнэ хүсэнүүдые олоно. Эдэ үдэрнүүдтэ партийна организацинууд нүхэр И. В. Сталинай биографиие кружогуудта ба политһургуулинуудта шудалха ябадал хаа хаанагүй эмхидхээ, манай агууехэ вождь ба багшын ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай лекцинүүдые, элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые хэнэ. Айхабтар ехэ баярай оршон байдалда бүхы предприятинууд ба барилганууд дээгүүр, бүхы колхозуудта, өмхи зургаануудта ба һуралсалай газарнуудта олон хүнүүдэй хабаадалгатай суглааануд болобо.

Нүхэр И. В. Сталинай түрэһэнһөө хойшо 70 наһанай ойн һайндэрэй үдэрүүдтэ советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл, арадуудай бата бэхи хани барисаан, дүлэтэ советскэ патриотизм бүхы дэлхэйн үмэнэ шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа. Советскэ хүнүүд өөрынгөө түрэл партиие тойрон, агууехэ вождь нүхэр Сталинаа тойрон улам нигтаар жагсаа. Агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро, шэнэ илалтануд тээшэ, урагшаа! — бүхы советскэ арадай нэгэн һаналайнь эрмэлзэлгэ иимэл даа.

Ажалшадай политическэ ба үйлэдбэриин эдэбхиин хүсэн түгэс дэбжэлтые батадхаха, коммунистическэ байгуулалтын бүхы участогууд дээрэ шэнэнүүд амжалтануудые туйлахын тула тэрэнай хүсые элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго мүн.

Ленин — Сталинай парти болбол советскэ арадай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ мүн. Ленин, Сталин хадаа коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хүсэн түгэс идейнэ зэбсэг манай партида үгөө. Энэ зэбсэг болбол марксистско-ленинскэ теори, Ленин—Сталинай идеянүүд мүн. Хамагые илагша ленинско-сталинска идеянүүдээр зэбсэгжэһэн большевистскэ парти болбол советскэ арадые коммунизм тээшэ замаар зориг тойгоор ба найдабаритайгаар хүтэлнэ.

Ленин, Сталин болбол политическээр олониитые хүтэлбэрилхэ мэргэжэлээр большевистскэ партиие зэбсэгжүүлээ. Партийна организаци бүхэн өнэ мэргэжэлые эрхим һайнаар шудалха, өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэридэ тэрээниие шадабаритайгаар хэрэглэхэ ёһотой. Большевистскэ хүтэлбэрилгын мэргэжэлынь юуб гэхэдэ, парти хадаа хододоо урагшаа дабшадаг ба хүдэлөөе хаанашье толгойлдог, авангардна үүргэеэ дүүргэдэг байхаһаа гадна, парти болбол олон миллион арад зониие хүтэлжэ ябаха, тэдэнһээ таһарангүй байха ёһотой гэжэ нүхэр Сталин һургана.

Олониитэ ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ тухай үдэр бүри анхаралаа табиха гээшэ партийна организацинуудай эгээл түрүүшын уялга мүн. Ушар ёһоо олониитын мэдэдэг хадань, манай гүрэн хүсэтэй юм гэһэн ленинскэ заабариие хододоо һанажа ба хүтэлбэри болгожо ябаха хэрэгтэй. «Бүхы юумэнүүдые олониитын мэдэдэг байхада, бүхы юумэн тухай бодожо шададаг ба бүхы юумые мэдэрэлтэйгээр хэдэг байхадань, тэрэ хадаа хүсэтэй», — гэжэ Ленин һургана. Олониитые политическээр гэгээрүүлхэ ябадалые партийна организацинуудай эрхим хүсэнүүд, партийна эдэбхитэд, хүтэлбэрилхы партийна хүдэлмэрилэгшэд, манай интеллигенциин эрхим хүсэнүүд бэелүүлхэ ёһотой.

Хүдэлмэришэд ба таряашадые һургажа шадахаһаа гадна, тэдэнһээ һургаал абажа шададаг хүтэлбэрилэгшэд лэ бодото хүтэлбэрилэгшэд — большевигүүд байжа шадаха юм гэжэ Ленин, Сталин хоёр һургадаг.

Эдэ заабаринуудые хүтэлбэри болгон, партийна организацинуудүргэн олониитэ ажалшадтай хэлхеэ холбоогоо эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ, олониитэһээ һургаал абаха, тэдэнэй эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй зохёон байгуулхы үүсхэлые дэмжэхэ, олон тоото партийнабэшэ эдэбхитэдээр бэеэ тойруулха ёһотой. Тиигээгүй һаа хүдэлмэридэ амжалта туйлагдахагүй байна.

Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлгэ хадаа манай урагшаа дабшалтын шухалын шухала услови мүн.

«Өөрыгөө шүүмжэлэлгэ хадаа бидэндэ агаар шэнги, уһан шэнги хэрэгтэй гэжэ би һанана б, нүхэдүүд, — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ. — Тэрээнгүй һаа, өөрыгөө шүүмжэлэлгэгүй һаа манай парти урагшаа дабшажа шадахагүй байгаа, манай яра шархануудые тэрэ элирүүлжэ шадахагүй байгаа, манай дутуу дунданууды тэрэ усадхажа шадахагүй байгаа. гэжэ би һананаб».

Манай орон дотор туйлагдаһан социалистическэ байгуулалтын амжалтануд айхабтар ехэ, манай агууехэ туйлалтануд хадаа советскэ арадай омогорхохо ёһоороо омогорхохо юумэн гээшэ. Зүгөөр советскэ обществын хүгжэлтын хуули ёһониинь урагшаа, шэнэ амжалтануд тээшэ саг үргэлжэ дабшалта мүн гэжэ һанан, бидэнэр туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амаржаха ёһогүйбди.

Һанаагаа амаржаһан ба ёһол назагай ябадалда эсэргүү, хүдэлмэриин зогсолтодо эсэргүү тэмсэлэй шалгагдамал арга зэбсэг гэхэдэ, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл мүн. Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэ ябадалда наад тойбо татадаг хүнүүдгэ эсэргүү эрид шууд тэмсэл хэхэ шухала. Өөрыгөө шүүмжэлэлые хашаха хабшаха ябадал хадаа партийна организацинн алибүхы самодеятельностиие үгы хэхэ, партийна олониитын дунда хүтэлбэриин хүндые унагааха, партиие һандаргаха ба партийна организациин ажабайдалда бюрократуудай, партиин хорото дайсадай антипартийна зан абари тогтоохо гэһэн удхатай гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Бүхы партийна организацинууд хадаа коммунистнуудые, манай кадрнуудые өөртөө ба бусадта үндэр эрилтэтэйгээр хандаха үзэлөөр, зоригтой шанга шүүмжэлэлэй үзэлөөр хүмүүжүүлхэ ёһотой. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ хадаа коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хүсэ ехэтэ зэбсэг мүн, партийна ба советскэ кадрнуудай тон шухала шанар шэнжэнь большевистскэ даруу зан, арадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандалга, буржуазна идеологиин бүхы үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ үндэр идейнэ ба эрид шанга байха ябадал болохо ёһотой гэһэн нүхэр Сталинай заабаринуудые саг үргэлжэ хүтэлбэри болгохо шухала.

Нүхэр Сталинай һургаалай ёһоор, «ороной бүхы ажахын ба культурна байдалые социализмын үндэһэ һуури дээрэ хүдэлмэришэн ангиин эрид хубилгаха арга» бологшо социалистическэ мүрысөөн хадаа шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэтэй таһаршагүй холбоотой юм.

Социалистическэ мүрысөөн болбол бодото дээрээ бүгэдэарадай шэнжэтэй болоһон ба республика, хизаар, область, район бүхэнэй ажахын байгуулалтын хүгжэлтын хүсэн түгэс зэбсэг болоо. Гэрэ болбол манай гүрэнэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашанхи хүгжэлтын барагдашагүй ехэ резервнүүдые арад зоной аша туһада оложо табина. Партийна организацинууд ажалай үндэр бүтээсын түлөө мүрысөөе үдэр бүри хүтэлбэрилхэ уялгатай. Манай Эхэ ороной түгэлдэр хүсэн үдэр бүри бэхижэг лэ, ажалшадай материальна ба культурна тэниглэн һайн байдал үдэр бүри дээшэлэг. лэ!

Нүхэр И. В. Сталинда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй эльгээһэн амаршалга соо бидэнэр зориг бадаруулма иимэ үгэнүүдые уншанабди:

«Хүндэтэ нүхэр Сталин! Агууехэ Лениндэл адли тиимэ байха, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр арадтаа алба хэхэ, манай инаг Эхэ ороной саашадаа һалбаран бадаралтада бүхы хэмжээгээр туһалха, коммунизмын илалтын түлөө бүхы юумэ хэхэ гэжэ ши бидэ, большевигүүдые хэзээ бүхэндэ һургадаг байгааш, һургажа байнаш. Большевистскэ парти, советскэ арад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн болбол шамайе — Ленинэй мүнхэ хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ, багша ба вождь гэжэ харана.

...Манай советскэ орон дотор ажаһууха ба зохёон байгуулха, Ленин—Сталинай партида, коммунизмын илан мандахын түлөө, Сталинай хүтэлбэри доро Сталинска эпоходо тэмсэгшэ советскэ хүнүүдэй героическа үетэндэ хамаатай байха гээшэ тон ехэ зол хуби мүн!»

Агууехэ Ленинһээ ба агууехэ Сталинһаа хододоо жэшээ абажа ябаха, коммунистическэ обществые эсэшэ сусашагүйгөөр ба шэн габьяатайгаар байгуулагшад байха гээшэ бүхы большевигүүдэй, партийна, ба партийнабэшэ хүнүүдэй ажабайдалай ба ажал-ябуулгын хуули ёһон мүн. Ленин — Сталинай агууехэ партиин ударидалга доро коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа!

(«Правдын» декабриин 25-най үүрүү бэшэг).

НҮХЭР И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

ВКП(б)-гэй Ленинградска областной ба городской комитедүүд болбол Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин сэсэмэргэн вождь ба багша, социалистическэ революциин стратег, Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Танай алдарта далан наһа гүйсэһэн үдэртэтнай халуун зүрхэнэй большевистскэ амаршалга хүргөөд, олон жэлдэ элүүр мэндэ ажаһуухыетнай хүсэнэ.

Та толотомо ажабайдалайнгаа таби гаран жэлые революциин хэрэгэй түлөө, коммунизмын илалгын түлөө тэмсэһэн хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлдэ зорюулан үгэһэн байнат.

Ленинэй үнэн соратник ба хани Та, нүхэр Сталин, мүнхэ Ленинтэй хамтадаа героическа большевистскэ парти байгуулаат, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын бата бэхи советскэ социалистическэ гүрэн тогтоогоот.

Танай ударидалга доро, ленинскэ замаар ябажа, манай хүсэн түгэс большевистскэ парти болбол советскэ арадые социализмын илалтада хүргөө. Танай һаруул һайхан гени болбол социализмһаа коммунизмда дамжан орохо замаар манай дабшалтые гэрэлтүүлнэ ба түргэдхэнэ. Манай ороной агууехэ хүсэн хадаа арад ба коммунизм хоёрой таһаршагүй нэгэн бүхэли болон ниилэһэн ябадал мүн болоно. Хүсэн түгэс советскэ арад Танай ленинско-сталинска хүтэлбэри доро коммунистическэ бодото байдалые зохёогшод боложо байна. Шэнэ советскэ хүнэй бодото шанарынь энээндэ байна, коммунизмын мандалгын сталинска идеянүүдэй хүсэн энээндэ байна гээшэ.

.В. И. Ленинэй удаа Та, сэсэмэргэн вождь ба багша, Ленинэй тугые дээрэ үргэһэн ба саашань абажа ябаһан байнат. Ленинэй захяануудые бэелүүлэн, Та большевистскэ партиие нигтаруулһан ба тэрэнэй нэгэдэлые бэхижүүлһэн байнат. Та, нүхэр Сталин, партиин ба арадай дайсадтай хатуу шанга тэмсэл соогуур манай партиие ба советскэ арадые коммунизмын үргэн харгыда оруулаат.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ большевигүүдэй парти хадаа өөрынгөө үдэр бүриин ажал-ябуулгада агууехэ эмхидхэхы ба шэнэлхэхы хүсэн мүн байһан ленинско-сталинска идеянүүдээр хүтэлбэрилүүлдэг юм.

Танай гениальна зохёолнууд хадаа марксизм-ленинизмын баялигта оруулһан сэгнэшэгүй ехэ оруулалтануд мүн болоно. Тэдэ зохёолнуудтнай марксистско-ленинскэ наукые баяжуулан хүгжөөжэ, тэрэниие шэнэ дээдэ шатада үргөө.

Сталинска полководческо гени болбол советскэ арадые болон бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэниие фашистска богоолшолгоһоо абараа. Энэ хадаа, нүхэр Сталин, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй урда Танай хэһэн бүхэдэлхэйн—түүхэтэ габьяа мүн болоно. Таниие, нүхэр Сталин, багша ба хани нүхэрнай, арадуудай эрхэ сүлөөе хамгаалагша, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын туг баригша мүн гэжэ бүхы дэлхэйн ажалшад харанад.

Дайсанай хүреэлэлтын хүшэр хүндэ үдэрнүүдтэ Ленинград ба ленинградайхид тухай Танай эсэгын ёһоной анхарал, Ленинградай ажалшадта саг үргэлжэдөө һанаагаа табилга ба туһаламжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай бусад фронтнууд дээрэхидэл адляар Ленинград шадар фашистска эзэмдэгшэдые үй бута сохилго хадаа арадай оюун ухаанда хэтэ мүнхэдөө хадагалагдан байхал. Ленинэй городой ба Ленинградска областиин һэргээн бодхоолгодо, ургалта ба һалбаран хүгжэлтэдэ Танай эсэшэ сусашагүй анхарал ба туһаламжа харагдажа байна. Манай ороной техническэ прогрессэй тон шухала центр болоһон харюусалгатай, хүндэтэй үүргые Ленинградта Та олгожо үгөөт.

Нүхэр Сталин, Танай сэсэмэргэн хүтэлбэри доро Ленинград болбол манай Агууехэ социалистическэ Эхэ ороной техническэ прогрессэй шухалын шухала центр болгогдохо байха гэжэ ленинградска большевигүүд Таниие найдуулна.

Танай далан наһа гүйсэһэн алдарта үдэртэ, ленинградска партийна организаци хэзээ хэзээнэйхиһээ бата бэхи, единэ ба Бүхэсоюзна Коммунистическэ большевигүүдэй партиин ленинско-сталинска Центральна Комитедые тойрон, өөрынгөө вождь ба багша нүхэр И. В. Сталиниие тойрон хэзээ хэзээнэйхиһээ нигтаар жагсанхай байна гэжэ Ленинградска областной ба городской комитедүүд Таниие найдуулна.

Манай хүндэтэ инаг Иосиф Виссарионович, бүхы түрүү ба прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй баяр ба зол жаргалай ашада олон олон жэлнүүдтэ ажаһуугыт.

Агууехэ ба илагдашагүй Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Большевистскэ партиин болон советскэ арадай сэсэмэргэн вождь ба багша нүхэр Сталин мандаха болтогой!

ВКП(б)-гэй ЛЕНИНГРАДСКА ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮД.

Большевистскэ партиин ба советскэ арадай агууехэ вождь нүхэр И. В. СТАЛИНДА

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет ба Украинын Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет болбол Ленин — Сталинай алдарта ба илагдашагүй партиин, советскэ арадай болон бүхы дэлхэйн ажалшадай гениальна багша ба сэсэмэргэн вождь, Таниие далан наһа гүйсэһэн үдэртэтнай бүхы украинска арадай ба Советскэ Украинын большевигүүдэй зүгһөө амаршална.

Та сэсэн багша ба гениальна вождь боложо хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшан хүн түрэлтэнэй хэрэгтэ 50 гаран жэл соо алба хэжэ ябанат.

В. И. Ленин ба тэрэнэй ойрын, үнэн соратник байһан Та, нүхэр Сталин, манай арадай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ — большевистскэ партиие байгуулһан ба хатуужуулһан байнат. В. И. Ленин ба Та, нүхэр Сталин, пролетарска революциин бүхы ба өлдэб дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ Марксын ба Энгельсын агууехэ һургаалые хамгаалһан, тэрэниие хүгжөөһэн ба Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илахын түлөө, дэлхэй дээрэ түрүүшын Советскэ Социалистическэ гүрэниие байгуулхын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ тэрэниие творческоор хэрэглэһэн байнат.

В. И. Ленинэй нүгшэһэнэй һүүлээр Та, нүхэр Сталин, ленинизмын тугые үндэр дээрэ үргэжэ, тэрэниие тойруулан парти болон арадые нигтаар жагсаһан ба социализмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтада манай ороние хүргэһэн байнат.

Нүхэр Сталин, Танай ашаар, Танай хүтэлбэри доро ябажа, манай парти болбол арадай зэбүүн муухай дайсадые, троцкистнуудые, зиновьевецүүдые, бухаринецуудые, националистнуудые элирүүлжэ ба бута сохижо шадаһан байна, эдэ дайсад хадаа советскэ арадые идейнэ зэбсэггүй болгохо, большевистскэ партиин нэгэдэлые бутаргаха, советскэ засагые болон социализмын туйлалтануудые худалдаха ба хосороохо гэжэ һэдэһэн байгаа.

Танай гениальна хүтэлбэри доро парти болбол ороной социалистическэ индустриализациие ба хүдөө ажахын коллективизациие бэелүүлһэн, энээгээрээ СССР дотор социализмын илалтые хангаһан байна. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ советскэ культура — дэлхэй дээрэ эгээл түрүү культура һалбаран бадарба.

Ленинэй ба нүхэр Сталин, Танай зааһан замаар ябажа, парти хадаа манай Эхэ ороной арадуудые хани барисаатай ахадүүгэй нэгэн бүлэ болгожо нигтаруулпан, СССР-эй арадуудта советскэ патриотизмын дүлэтэ мэдэрэл хүмүүжүүлһэн байна.

Манай Эхэ орондо үхэлтэ аюулай тохёолдоод байһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Та, нүхэр Сталин, арад ба армиие зоригжуулһан, илалтада этигэл түрүүлһэн, дайнай шуурган ба залинта аадар соогуур манай ороние сэсэнээр хүтэлжэ гаргаһан ба тэрэниие бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтада хүргэһэн байнат. Та, нүхэр Сталин, өөрынгөө үзэгдөөгүй гайхамшаг ехэ полководческо генеэр манай арадта, фашистска богоолшолгын аюулһаа хүн түрэлтэниие абаһан, мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ өб найрамдалай болон демократиин бата тулгуури—Советскэ Союзай арадуудай амгалан тайбан ажалые хёрхоор сахижа байһан манай илалта түгэс Советскэ Армида залиршагүй сэрэгэй алдар солые олгоот.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлээр, Та СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ гениальна түсэбөөр, коммунизмын һаргыгаар манай ороной урагшаа дабшаха программаар парти ба арадые зэбсэгжүүлээт.

Советскэ Украинын ажалшад СССР-эй бүхы арадуудтай хамта Танай хүтэлбэри доро манай орондо коммунизм байгуулгын Танай зохёоһон программые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байна, манай социалистическэ Эхэ орон —СССР-эй хүсэ шадал ба һүр жабхаланиие саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө нэрэ түрэдэ хүрэмэ оруулалтануудые хэжэ байна.

Украинска арад болбол Танай хүтэлбэри доро, Танай эсэшэ сусашагүй анхаралай ба туһаламжын ашаар дайнай хүшэр хүндэ хойшолонгуудые амжалтатайгаар усадхажа, Советскэ Украиные сэсэглэн мандажа байгаа республика болгожо байна.

Украинска арад болбол интервентнүүдые, сагаангвардеецүүдые болон националистическэ банданууды үй бута сохилгые эмхидхэжэ, гражданска дайнай үедэ советскэ засаг тогтоохын түлөө, Украинска Советскэ гүрэниие байгуулхын түлөө тэмсэлдэ, манай Эхэ ороной бүхы дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ, илангаяа хариин эзэмдэгшэдые болон тэдэнэй хорото агентурые—украйнска буржуазна националистнуудые бута сохихо ябадалда украинска арадта үзүүлһэн сэгнэшэгүй ехэ туһаламжынтнай түлөө Таниие, нүхэр Сталин, хэзээдэшье мартахагүй ба хэтэ мүнхэдөө алдаршуулжа байхал.

Украинска арад болбол өөрынгөө түрэл газар нютагуудые нэгэдүүлхэ тухай украинска арадай үеын үедэхи хүсэлэнгэй бэелүүлэгдэһэнэй түлөө Тандаа, нүхэр Сталин, хизаарлашагүй ехэ баяртай байна. Та, манай инаг вождь ба багша, единэ Украинска Советскэ гүрэниие байгуулагша мүн болонот.

Танай ашаар, Ленин—Сталинай хамагые илагша туг доро, агууехэ ба алдарта ород арад түрүүтэй манай олонациональна советскэ гүрэнэй бүхы арадуудай хани барисаата бүлэ дотор украинска социалистическэ наца бэхижэһэн ба сэсэглэн һалбаран байна.

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет ба Украинын Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет, бүхы украинска арад болбол Танай далан наһа гүйсэһэн үдэртэ Таниие, хүндэтэ ба инаг нүхэр Сталин, халуун зүрхэнһөө амаршална. ВКП(б)-гэй ЦК-е тойрон, хүндэтэ нүхэр Сталин, Таниие тойрон хэзээ хэзээнэйхиһээ нигтаар жагсаһан украинска арад, Украинын большевигүүд болбол Ленин — Сталинай агууехэ һургаалай шэнэ шэнэ илалтануудай түлөө, манай орондо коммунизмын бүримүһэн илахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэн байна.

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет ба Украинын КП(б)-гэй ЦК, бүхы украинска арад болбол манай партиин, советскэ арадай баяр жаргалай тулада, бүхы дэлхэйн ажалшадай баяр жаргалай тулада элүүр мэндэ байхыстнай ба олон олон жэлнүүдтэ ажаһуухыетнай Танда, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, бүхы зүрхэнһөө халуунаар хүсэнэ.

Ленин — Сталинай агууехэ парти ба тэрэнэй шалгарһан дайшалхы штаб — ВКП(б)-гэй Сталинска Центральна Комитет мандаха болтогой!

Сэсэмэргэн вождь ба багша, манай түрэл ба инаг, агууехэ нүхэр Сталин мандаха болтогой!

УКРАИНСКА ССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ УКРАИНЫН КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СТАЛИН БА СТАЛИНСКА ХҮТӘЛБӘРИ

В. МОЛОТОВ

СССР-ӣй коммунистическэ партине Ленинэй һүүлээр нүхэр Сталинай толгойлһониинь манай Эхэ ороной ба коммунизмын бүхы хэрэгэй ямар агуулхэ зол жаргал байгааб гэжэ мүнөө илангаяа эли тодо байна, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро Советскэ Союз зуун жэлэй дүрбэнэй нэгэ хубиһаа дээшэ үе соо коммунистическэ обществе илалта түгэлдэрөөр байгуулжа байна. Энэ түүхэтэ үе соо манай орон социализмын орон болоожо бэхижэһэн ба бэеэ бэежэн бадарһан, мүн, тэрээнтэй хамта, бүхы прогрессивнэ хүи түрэлтэнэй хүсэнүүдэй түгэлдэр ехэ дэбжэлтын шиидхэхы фактор болоһон байна. Энэ хадаа нүхэр Сталинай, марксизм-ленинизмын принципүүдэй үндэһэ һуури даэрэ манай партиин идейнэ нигта жагсаалые ба Агуулехэ Ленинэй зааһан замаар советскэ арадай урагшаа хэлбэрилтэгүй дабшалые хангаһан сталинска хүтэлбэриин гайхамшагта ехэ аша габьяа мүн.

* * *

«ССР Союзай Конституциин проект тухай» элидхэл соогоо үлөө 1936 оной өсэстэ нүхэр Сталин ингэжэ хэлээ һэн:

«Бидэнэр мүнөө хүсэд тогтуурижаһан ба бүхы шалгалтануудые дабажа гараһан олонациональна социалистическэ гүрэнтэй болоообди, энээнэй бата бэхи байһандань дэлхэйн алишье хубидахи ямаршье национальна гүрэн атаархажа болохо байна».

Сталинска Конституци энэ ниитэ дүнгые батадхаһан ба манай гүрэнэй саашадаа дэбжэхын ба хүсэнэйнь бүхы талаараа үлөө ехэөр ургахын тулада үндэһэ һуури болоһон байна гэжэ мэдээтэй.

1946 онло, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые гаргахадаа ба социалистическэ байгуулалтын цэнэ зорилгонуудые хараалхадаа, нүхэр Сталин болбол энэ дайнда Советскэ Армиин туйлаһан илалтын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанарые заагаа һэн. Энэ дайнда «манай советскэ олонитын байгуулалта илаа», тэрэ хадаа «ямаршье советскэбэшэ олонитын байгуулалтада орходоо общественые эмхидхэхэ эрхим формо мүнөө байһанаа баримталан тодоруулаа, мүн тэрээнтэй хамта, энэ дайнда «манай советскэ гүрэнэй байгуулалта илаа», «советскэ гүрэнэй байгуулалта хадаа олонациональна гүрэнэй ульгэр жэшээ байгаа, советскэ гүрэнэй байгуулалта хадаа национальна асуудал болон нацануудай хани харилсаанай проблемые ондоо ямаршье олонациональна гүрэнэйхидэ орходоо үлүү һайнаар шиидхэһэн гүрэнэй эмхидхэлэй тиимэ системэ болоно» гэжэ баримталан тодоруулаа гэжэ нүхэр Сталин тиихэдэ зааһан байгаа.

Советскэ гүрэнайнгөө политическэ ба экономическа дэбжэлтын хэрэгтэ советскэ арад манай партиин хүтэлбэри доро агуулехэ амжалтануудые илалтын урда тоо туйлаһан байгаагүй һаань, иимэ илалтые бидэнэр туйлажа шадахагүй байгаабди гэжэ тон эли тодо байна. Энээнгүйһээ, дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэхын тулада шиидхэхы удхашанартай байһан, ороной экономическа түгэлдэр хүсэн, партиие тойрон, нүхэр Сталиние тойрон хүдөлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай нигта жагсаал, мүн гадаадын дайсадһаа советскэ гүрэниие хамгаалхаар арадай хазээдэ бэлэн байлга манайда байхагүй һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуулехэ дайнай урда тэхи жэлнүүдтэ манай арадай туйлаһан социализмын амжалтануудай ашаар энэ агуулехэ илалта туйлагдаһан байна.

Тон түрүүндэ, социализмын экономическа фундамент байгуулха ба хүдөлмэришэн ангиин ба ажалша ниитэ таряашадай холбоо барисаан дээрэ үндэһэлһэн, пролетариадай диктатурын гүрэнэй системые ингэжэ бата бэхи һуури дээрэ табиха хэрэгтэй байгаа. Алдарта сталинска табанжэлнүүдтэ бэлэдүүлэгдэһэн, ороние социалистическэ ёһоор индустриализацилгын политика энэ зорилгодо зорюулагдаһан байгаа. Энэ жэлнүүдтэ олон мянган заводууд ба фабрикануудай барилга дэлгэрүүлэгдэбэ, шэнэнүүд оло олон промышленна районууд ба городуул урган бодобо. Энэ политикые бэлэдүүлгэ хадаа Советскэ Союз дотор хүтэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргые бэхижүүлһэн ба дэашалуулһэн байна. Ороной бүхы арадай ажахые техническэ-эр шэнэдхэн байгуулгые бэлэдүүлхэ арга олгоһон, индустриализацилгын сталинска политикын үндэһөөр бидэнэр советскэ промышленностиин ба илангаяа хүндэ индустриин таһалгаргаагүй ба улам бүри ургаһан дэбжэлтые, капиталистическэ ороноуудһаа манай арадай ажахын дулдыдахагүй ябадалые болон манай ороной хүдөлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай ажана тэнцүлэн байдалай ба культурна хэмжээнэй хэлбэришэгүй дээшэлэлтые хангаабди.

Саашадаа, таряашадай олон миллион жэжэ ба гэгдэнги ажахынуудые томо, шанэ техникээр зэбсэглэгдэһэн коллективнэ ажахын замда оруулха гэжэ түүхын анха түрүүшынхеэ табиһан эорилгые шиидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Колхозниигой хубиин интересые колхозой ниитын ажахын шиидхэхы удхашанартай зохилдуулха гэһэн сэсэмэргэн принципүүдтэй, хүдөө ажахын артелиин гайхамшагта Уставай үндэһэ һуурида табигдаһан, нүхэр Сталинай зохёоһон колхозно байгуулалтын теори, мүн дэлгэрһэн колхозно ниитэ хүдэлөөе шууд сэхэ хүтэлбэрилһэн сталинска хүтэлбэри хадаа энэ түүхэтэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадалые хангаба, тэрэ хадаа нюдарган баяшуулые ба үшөө үлөөд байһан бүхы капиталистическэ этэгээдүүдые усадхаха ба СССР дотор арадай бүхы ажахые социалистическэ ёһоор эмхидхаха үндэһэ һуури байгуулха ябадалда хүргэһэн байна. Байгуулагдаһан томонууд коллективнэ ажахынуудта түрүү техникые ба агрономиин научна туйлалтануудые үзэглөө дуулдаагүй үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай болгоһон, таряашадай ажахынуудай коллективизацилгые имагта бэелүүлһэнэй һүүлээр, хүдөө ажахы хадаа ороной арадай ажахын дэбжэлтэдэ һаад тодхор болохоёо болиһон, тиихэдэ экономическа ба культурна дэбжэлтын хэмжээгүй перспективэнүүд колхозно таряашадай үмэнэ нээгдэһэн байна. Ороной европейскэ хубиин талын ба модото талын районуудта үндэр ба тогтууритай ургасануудые хангаха тушаа хэмжээ ябуулганууда нёдондо жэлдэ абтаһан асари ехэ түсэб мэтэ иимэ шэнэ түсэбүүдые мүнөө бидэнэрэй бэелүүлжэ шадаха болоод байһые имагта энээнтэй хамта лэ ойлгожо болохо байна, иимэ түсэбые ямаршье капиталистическэ гүрэн бэелүүлжэ шадахагүй.

Ороние индустриализацилха политика ба таряашадай ажахынуудые коллективизацилха политика, мүн тэрэшэлэн партиин сталинска хүтэлбэри доро дэлгэрүүлэгдэһэн олонитын габшагайшалга ба социалистическэ мүрысөөн манай Эхэ ороние шэнэдхэн хубилгаа. Капиталистическэ этэгээдүүд бүримүһэн усадхагдаһан байгаа.

Манай хүдөлмэришэн анги хадаа мүлжэгдөгшэ ба дарлагданхай байһанаа социализм байгуулгын хэрэгтэ советскэ арадые толгойлогшо, советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилхы хүсэн болоо. Советска таряашад болбол мүнөө үеын томо хүдөө ажахын бүхы булюу һайн юумэнүүдтэй колхозуудые байгуулжа, нюдарган баяшуулһаа, хонжоо наймаашанһаа, ростовщигууд ба бусад мүлжэгшэдһөө — деревниин хубалзанарһаа бүримүһэн сүлөөлэгдөөд, шэнэ, шанга шадалтай ба культурна ажабайдалтай болоо. Мүнөөнэй советскэ интеллигенци — энэ хадаа хуушан бэшэ, харин ниитэраэ тэдэ лэ хүдөлмэришэдэй, таряашадай ба бусад ажалшадай дундаһаа гараһан, өөрынгөө арадта дуратайгаар ба үнэн сэхээр алба хэдэг, шэнэ, арадай, социалистическэ интеллигенци мүн. Манай орон дотор социалистическэ общество — капиталистнуудгүй, хүниие хүнэй мүлжэлгэгүй общество байгуулагдаһан ба бата бэхеэр тогтуурижаһан байна, тиин, энээнтэй хамта, капитализмын һэргэн бодохо үндэһэнүүд хэтэдээ таһа сохигдоһон байна.

СССР-тэ болоһон үндэһэн социальна хубилалтануудай удхашанарынь яахадаа илангаяа ехэ байнаб гахэдэ, манай гүрэн болбол олонациональна гээшэ, Советскэ Союзай бүхы арадууд, тэдэнэй түүхэдэхи урданай байдалай, мүн заримдаа мүнөөнэйшье һуудалай, хэды ехэ илгаатай байбашье һаань, хүгжэлтын нэгэн ниитэ социалистическэ замаар дабшажа ябана. Тиихэтэй хамта, социалистическэ интернационализмын туг доро манай орон дотор туйлагдаһан ба үдэр ерахэ бүри бэхижэжэ байгаа арадуудай агуулехэ хани барисаан, тэдэнэй ахадүүгэй хани харилсаан ба харилсан туһалалсалга хадаа сталинска хүтэлбэриин эгээн гайхамшагта туйлалтануудай нэгэниинь мүн.

СССР-тэхи социализмын өдэ амжалтануудые ба улам бүри хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байгаа тэдэнэй агуулехэ прогрессивнэ удхашанар хадаа бусад арадуудай анхаралые өөртөө улам бүри ехээр юундэ хандуулнаб гэхэдэ, бүгэдын нюдэн дээрэ капиталистическэ системын ниитэ кризис саашадаа түнзэгыржэ байна, энэ системэһээ улам олон гүрэнүүдэй таһаржа байхада ба ниитэ дэбжэлтын тулада капитализм перспективэнүүдгүй болоод байхадань, харин мүсэ ехэтэй капиталистическэ гүрэнүүдынь ямаршье ушарта бусад капиталистическэ ба бөеэ даагаагүй оронуудые шуналтайгаар дээрмэдэхэ ба һуларуулха аргаар, тон түрүүндэ, эдэ гүрэнүүдэй ажалша олоониитые зэрлиг муухайгаар мүлжэхэ аргаар өөрынгөө хэрэгүүдые эрхилдэг байна. Америкын ба Европын капиталистическэ оронуудта шэнэ экономическа кризисэй ургажа байһаниие ба хүдэлмэригүйшүүлэй болон хүдэлмэреэр хүсэд хангагдаагүйшүүлэй оломиллионно зэргэнүүдэй улам олон болоожо байһаниие мүнөө бүри нюужа болохогүй, харин тиихэдэ кризисүүдгүй ба хүдэлмэригүйдэлгын байдаггүй Советскэ Союз экономическа дабжэлтын ба сэсэглэн бадаралтын замаар ураг шаа найдамтайгаар дабшажа ябана.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр СССР-тэ үни удаан үргэлжэлһэн экономическа уналта заатагүй болохо тушаа капиталистическэ лагерьһаа манай дайсадай хэлэһэн байбашье һаань, манай орон дайнай ба дайсанай аэмдэлгын хүшэр хүндэ хойшолонгуудые амжалтатайгаар усадхажа байна, арадай ажахын бүхы талын хүгжэлтын дэбжэлтые бэелүүлжэ байна, тиихэдэ манай промышленность хадаа дайнай урда тэхи жэлнүүдтэ орходоо нилээд ехэ дээдэ хэмжээндэ хүдэлмэрилжэ байна. Үсэгэлдэртэ орходоо бидэнэр мүнөөдэр һайнаар ажаһуужа байнабди гэжэ Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, тариашад ба интеллигенци хаража байна, тиин мүнөөдэртэ орходоо үглөөдэр бидэнэр бүри һайнаар ажаһуухабди гэжэ һайн мэдэнэ. Жэлһээ жэлдэ СССР-ӣй ургажа ба бэхижэжэ байһыень өөһэдынгөө нюдөөр хаража байхадаа, тэдэнэр өөһэдынгөө үглөөдэртэ найдана. Тэдэнэртэ найдамтай хүтэлбэрилэгшэ — коммунистическэ парти, сэсэмэргэн вождь — Агуулехэ Сталин бии гэжэ тэдэнэр мэдэнэ.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ, манай замда ямаршье бэрхэшэлэлнүүдэй ушарһан байбашье, большевистскэ парти болбол СССР-тэ социализмын илахын түлөө тэмсэлэй түгые хододоо үндэр дээрэ барижа ябаһаниинь нүхэр Сталинай гайхамшагта ехэ аша габьяа мүн.

Капиталистическэ хүреэлэлгэ соо байнан СССР дотор социализмын илажа болохо байһанда этигэхэгүй ябадал тараажа байһан үсөөн бэшэ троцкистнууд, баруунай ба элдэб бусад урбагшад болон гаднын хүнүүд парти дотор бии байгаа. Ангиин дайсанай элдэб түрэлэй агентура хадаа партида ба тэрэнэй ябуулжа байгаа социализм байгуулагдаһан политикада эсэргүү добтолгонуудые илангаяа Ленинэй нүгшэһэнэй һүүлээр үргэнөөр хэһаа байна. Нүхэр Сталин болбол нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо, социализмын илажа болохо тухай, СССР дотор социализмын илажа болохо тухай ленинска теориие аршелан хамгаалһан ба хүгжөөһэн байна.

Энэ теориин научна зүб тухай арсалдаануудые хэхэ ба империализмын үедэ капиталистическэ ороноуудай жэгдэ тэгшэ башээ хүгжэжэ байхадань социализм нэгэ доро бүхы ороноуудта илалта туйлажа шадахагүй юм, харин түрүүшээр имагтал түс түс ороноуудта илажа шадаха юм гэдэгые баримталан тодоруулһанай хэрэгнынь манай үедэ байхагүй, яахадааб гэхэдэ, түрүүшын үедэ нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо, социализмын илажа болохо ябадал хадаа СССР дотор социалистическэ байгуулалтын бодото илалта болон бэелүүлэгдэа, мүнөө СССР дотор коммунизмын дээдэ шатадань дамжан орохын тулада хэрэгтэй эрхэ нүхэсэлнүүд амжалтатайгаар байгуулагдажа байна. Иигээд байхадаа, Росси мэтэ тиимэ технико-экономическа талаараа гээгдэнги орондо социализм байгуулжа болохогүй тухай бүхы хоёһон шашаг үгэнүүд гансашье теоретическэ бэшэ, мүн манай орон дотор социализмын илаһанайнь баримтаар бүрүүшаан хаягдаба, тэдэ үгэнүүд буржуазна ба социал-демократическа идеологиин реакционно эшэ үндэһэнүүдһээ абтаһан байха юм.

Зүгөөр, хэрбээ парти энэ илалтые туйлажа болохо байһанда гүнзэгы этигэлээр түгэс байгаагүй һаа, хэрбээ парти өөрынгөө зэргэнүүдтэ байгаа этигэл багатаниие ба хэлбэригшэдые бута сохёогүй һаа, хэрбээ парти нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро бүхы ба элдэб антиленинскэ хэлбэрилтэнүүдые зоримгойгоор ба эрид шууд дабалгада, ангиин дайсанда, ажалшадай болон партиин өөрынь дунда байһан тэрэнэй агентурада эсэргүү хэлбэришагүй тэмсэлдэ манай ороной хүдэлмэришэн ангиие зоригжуулаагүй ба өөрынгөө хойноһоо дахуулаагүй һаа, шэн зоригто тэмсэлые эрижэ байһан энэ илалтые партиин туйлажа шадахагүй байһан тухай мартажа болохогүй.

Сталинска хүтэлбэриин энэ түүхэтэ аша габьяа хадаа улясхоорондын гайхамшагта ехэ удхашанартай байһан дээрэһээ улам бүри ехэ байна, тэрэ хадаа социализмын илалтада этигэхэгүй социал-демократическа үзэлые хатуу шангаар сохино, тиин иимэ этигэхэгүй ябадал бүхы компартинуудай зэргэдэ бии байна. Социализмын илахын тулада хэрэгтэй «объективнэ эрхэ нүхэсэлнүүд» гэдэгүүд хадаа Европын, мүн Европынхиһоо галнашье, ороноуудта үни хада бүрилдэн байгуулагдаа, тиимэ тулада хүдэлмэришанэй хүдэлөөндэ буржуазна болошоһон социал-демократическа хойрог этэгээдүүдэй хархис нулөөе ба тэрэнэй хэжэ байгаа бутаралгын ябуулгануудые эрид шууд зайсуулха гээшэ мүнөө үедэ социализмын талые бүхы сахээр баригшадай бултанайнь эгэл гол зорилго мүн гэжэ манай орон дотор социализмын илалта эли тодо харуулаа.

Манай орон хадаа социалистическэ гуран боложо бадараа, СССР дотор социализмын илалта болбол ороной саашанхи ба үшөө ехэ хүсэтэ экономическа дэбжэлтын тулада ба советскэ арадай ажана тэнцүлэн байдалай халбэришагүй дэбжэлтын тулада хэрэгтэй бүхы условинуудые хангана, мүн улясхоорондын оршон байдал болбол мүн лэ социализмын ба арадай демократиин ашаг тыһада ехээр хубилаа гэжэ мүнөө бүхы хүнүүд харана. Өөрынгөө культурна хүгжэлтэдэ советскэ засагай жэлнүүдтэ урагшаа асари ехэ алхам хаһэн оломиллионно советскэ арад хадаа өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүбтэнь агуулехэ мэдэрэлээр ба сэсэмэргэн сталинска хүтэлбэридэ гүнзэгы этигэлээр нэбтэрэнхэй байжа, гогдлохи ба деревниидэхи социалистическэ байгуулалтада өбтэй зетэйгээр ба адэбхитэйгээр хабаадана. Социалистическэ байгуулалтые бэхижүүлхэ ба советскэ арадые социалистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй бидэнэр ураг шаа амжалтатайгаар дабшажа ябанабди, тэрэ хадаа советскэ обществин морально-политическэ нэгэдэлэй үргаһан ба советскэ патриотизмын дабжэлэн дээрэһээ, мүнөө манай арадые гэдэргэнь, хойшонь капитализм тэшэ эрьюулжэ шадаха хүсэн далхэй дээрэ байхагүй байһанда харагдана.

Энэ хадаа большевистскэ партиин сталинска хүтэлбэри доро манай ороной ябажа гараһан социалистическэ хүгжэлтын замай гол дүн болоно.

* * *

Бусад ороноуудтай СССР-ӣй харилсаануд ба улясхоорондын оршон байдал тухай бүхыдэнь хэлэхэ болоо һаа, мүн эндэшье һүүлэй жэлнүүдтэ шухала хубилалтануд болоо.

Бүри һаа болотор Советска Союз хадаа дайсан харша капиталистическэ хүреэлэлгэ соо байһан, гансахан социалистическэ гуран мүн байгаа. Сэрэгэй сэхэ интервенци хажэ, экономическа блокада болон элдэб хорото муухай аргаар, тэрэ тоодо заговорнуудые хэхэ ба советскэ ажалябуулагшадые алаха, хорололго ба диверси хэхэ мэтээр, түрүүшын социалистическэ гүрэнэй оршон байлгые үгы хэхэ гэһэн хэдэн олон һэдэлгэнүүд империалистическэ гүрэнүүдэй зүгһөө хэгдэһэниинь бүгэдэндэ мэдээтэй. СССР-ӣй амгалан хүгжэхын тулада хэрэгтэй гадаадын условинуудые хангаха гээшэ советскэ засагай гадаадын политикын үмэнэ байһан гол зорилгонь мүн байгаа. Энэ хадаа Советскэ Армиин хүсэ шадалые ба добтолгоһоо ороноо хамгаалгада тэрэнэй бэлэн байлгые бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжын ба һэрэмжэтэй анхарал ороллогло гаргахые тэрэшэлэн эрижэ байгаа. Манай орон болбол дулдыдангибшэ советскэ гадаадын политикые ябуулжа, өөрынгөө хүгжэлтын тулада амгалан байдалай условинуудые 1921—1941 онуудай турша соо хангажа шадаһан ушар хадаа гадаадын сталинска политикын — эб найрамдалай политикын айхабтар ехэ туйлалта мүн. Социализмын байгуулалтын амжалтануудта ба оронойнгоо хүсэ шадалые бахижүүлгэда түшэглэһэн гадаадын сталинска политика хадаа дайнай урда тэхи амгалан сагай үеые амгалан сагай хорин жэл болгохо арга боломжо бидэнэртэ олгоо, тэрэ хадаа СССР-ые һүүлшын дайнай бүхы шалгалтануудые нэрэтэй хүндэтэйгөөр дабажа гараһан, хүсэн түгэлдэр социалистическэ держава болгохо зорилгые шиидхэһэн байна.

Фашистска агрессорнуудые СССР-ӣй ба союзна гүрэнүүдэй илаһан гүйсэд илалтаар дэлхэйн хоёрдохи дайн дүүрээ. Энэ дайн болбол советскэ арадай бүхы хүсэнүүдые айхабтар ехээр эршөдэн зангидуулһан ба энээнтэй хамта, дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ партиин сталинска хүтэлбэри доро байгуулагдаһан манай ороной экономическа хүсэ шадалые ба СССР-ӣй арадуудай эбдэршэгүй нэгэдэлые харуулһан байна. Советскэ арад болбол өөрынгөө шэн зоригто тэмсэлээр «фашистска һүйдхэлшэдһөө Европын соёл болбосоролые абараа» (И. Сталин). Советскэ Арми хадаа энэ дайнда жэшээлэшэгүй баатаршалгануудаараа манай Эхэ ороние алдаршуулаа. Агуулехэ илалтые эмхидхэлгэдэ нүхэр Сталинай бэелүүлһэн онсо ехэ үүргэ бүгэдэндэ мэдээтэй.

Илалтын хэрэгые эмхидхэхын тулада нүхэр Сталин болбол ороной политическэ ба экономическа хүтэлбэриие, мүн ороной эзбсэгтэ хүсэнүүдые толгойлжо, сэрэгэй хүтэлбэриие шууд өөрынгөө гарта абаа, тэрэ болбол шэн зоригто, героическа тэмсэлдэ армиие ба бүхы арадые зоригжуулаа. Энэ хадаа сэрэгэй хэрэгсэлнүүдтэй зохилдуулан ороной экономикые түргэнөөр шэнэдхэн байгуулха ябадалые хангаһан байна. Дайнай үедэ нүхэр Сталинай сэхэ шууд хүтэлбэри доро байгуулагдаһан асари ехэ Советскэ Армиин хадаа сталинска сэрэгэй наукын принципүүдэй үндэһэ һуури даэрэ байгуулагдаһан ба мүнөө үеын эрхим армиин болоһон байна. Эдэ бүгэдэ хадаа дайнай ябасада үндэһэн хубилалта хэхэ арга олгоһон ба дайсаниие бута сохихо сталинска стратегическэ түсэбүүдэй илалта түгэлдэр бэелүүлтые хангаһан байха юм. Европодохи фашизмые илаһан, удаань мүн Дальна Востогто гуйлаһан илалтын нэрэ хүндэ хадаа, тон түрүүндэ, Советскэ Армида ба тэрэнэй жэшээлэшэгүй сталинска хүтэлбэридэ хамаатай гэжэ Европодо хоёрдохи фронтын нээлгые удааруулга бүхы дэлхэйдэ эли тодо болгоо. Энэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта болбол манай ороние, Советскэ Армие ба таранэй агуулехэ полководец — Иосиф Виссарионович Сталиние алдаршуулаа.

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба тэдэнэртэй союзша бусад гүрэнүүдэй антифашистска коалициие байгуулга болбол «осиин» гүрэнүүдэй эзбсэгтэ хүсэнүүдые бута сохихо хэрэгтэ ямар шухала үүргэ дүүргэһэниинь, энээнтэй хамта, элитэ байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урдахи үедэ СССР-тэ эсэргүүгээр капиталистическэ гүрэнүүдэй единэ фронт байгуулые зайсуулжа шадаһан, гадаадын сталинска политикын эшаар агрессивнэ фашистска гүрэнүүд тусгаарлагдаһан байба, харин Советскэ Союз хадаа хүсэтэ антифашистска коалици дотор зохихо һуурина эзэлһэн байна. Мүн эндэшье нүхэр Сталинай өөрынь үүрга хадаа событинуудай бүхы ябасада онсо ехэ удхашанартай байба. Арадуудай түүхые гүнзэгыгөөр мэдэлгэ, улясхоорондын коммунистическэ хүдөлөөнэй вождиин баян дуй дүршэл, тус тус гүрэнүүдэй стратегическэ түсэбүүдые ба тактическа ябуулганууде нэбтэ хараха ба тэрэ сагтань тайлбарилха шадабари, улясхоорондын орёо бэрхэ хэрэгүүдтэ зоримгой ба һүбэлгэн хурса шиидхэлгэнүүд—нүхэр Сталинай эдэ бүхы онсо шанарнуул хадаа Советскэ Союзай гадаадын политикын шиидхэхы амжалтануудые хангаһан байна.

Дайнай үедэ гурбан гүрэнүүдэй антигитлеровска коалициие байгуулхын тулада юун хэрэгтэй байгааб гэхэдэ, Советскэ Союзда эсэргүү дайнда Германие түлхин оруулха, тиигээд эдэ хоёрые хохидуулан, илангаяа СССР-ые хохидуулан баяжаха зорилготой байһан Англиин, Франциин правительствонуудай ба тэдэнэй ара таладань байһан империалистическэ этэгэдүүдэй антисоветскэ түсэбүүдые өнээнэй урда тээ һандарган эбдэхэ хэрэгтэй байгаа. «Осинин» ороноуудай ехэ боложо байгаа фашистска агрессидэ эсэргүүсэн жагсахын тулада Европын бусад гүрэнүүдтэй единэ фронт байгуулха хэрэгта советскэ правительствын гаргаһан бүхы хүсэл оролдолгонуудые Англиин ба Франциин правительствонуудыг хүдэлмэришэн-таряашанай советскэ гүрэндэ бүдүүлиг һоҳор эзбүүрхэлтэй байһан дээрэһээ таһалдуулһаниинь бүримүһэн тодороод байхадань, Советскэ Союз болбол добтололсохогүй тухай пактые Германитай баталха баатай болоһон юм. Нүхэр Сталин болбол Советскэ Союзда эсэргүү хэгдэһэн тэрэ үеын англо-французска ябуулгануудай хорото муухай удхые тэрэ сагтань тайлбарилан элирүүлээ һан, тэрэнэй ашаар СССР-тэ гитлеровскэ Германиин добтолхо болзорые хойшолуулжа, манай Эхэ ороние сохилтоһоо зайлуулһан байхаһаа гадна, мүн эрхэ үлөөдэ дуратай бүхы арадуудай аша туһые хэрэгжүүлһэн, англо-саксонска ба бөеэ даагаагүй оронуудые шуналтайгаар дээрмэдэхэ ба һуларуулха аргаар, тон түрүүндэ, эдэ гүрэнүүдэй ажалша олоониитые зэрлиг муухайгаар мүлжэхэ аргаар өөрынгөө хэрэгүүдые эрхилдэг байна. Америкын ба Европын капиталистическэ оронуудта шэнэ экономическа кризисэй ургажа байһаниие ба хүдэлмэригүйшүүлэй болон хүдэлмэреэр хүсэд хангагдаагүйшүүлэй оломиллионно зэргэнүүдэй улам олон боложо байһаниие мүнөө бүри нюужа болохогүй, харин тиихэдэ кризисүүдгүй ба хүдэлмэригүйдэлгын байдаггүй Советскэ Союз экономическа дабжэлтын ба сэсэглэн бадаралтын замаар ураг шаа найдамтайгаар дабшажа ябана.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр СССР-тэ үни удаан үргэлжэлһэн экономическа уналта заатагүй болохо тушаа капиталистическэ лагерьһаа манай дайсадай хэлэһэн байбашье һаань, манай орон дайнай ба дайсанай аэмдэлгын хүшэр хүндэ хойшолонгуудые амжалтатайгаар усадхажа байна, арадай ажахын бүхы талын хүгжэлтын дэбжэлтые бэелүүлжэ байна, тиихэдэ манай промышленность хадаа дайнай урда тэхи жэлнүүдтэ орходоо нилээд ехэ дээдэ хэмжээндэ хүдэлмэрилжэ байна. Үсэгэлдэртэ орходоо бидэнэр мүнөөдэр һайнаар ажаһуужа байнабди гэжэ Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци хаража байна, тиин мүнөөдэртэ орходоо үглөөдэр бидэнэр бүри һайнаар ажаһуухабди гэжэ һайн мэдэнэ. Жэлһээ жэлдэ СССР-ӣй ургажа ба бэхижэжэ байһыень өөһэдынгөө нюдөөр хаража байхадаа, тэдэнэр өөһэдынгөө үглөөдэртэ найдана. Тэдэнэртэ найдамтай хүтэлбэрилэгшэ — коммунистическэ парти, сэсэмэргэн вождь — Агуулехэ Сталин бии гэжэ тэдэнэр мэдэнэ.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ, манай замда ямаршье бэрхэшэлэлнүүдэй ушарһан байбашье, большевистскэ парти болбол СССР-тэ социализмын илахын түлөө тэмсэлэй түгые хододоо үндэр дээрэ барижа ябаһаниинь нүхэр Сталинай гайхамшагта ехэ аша габьяа мүн.

Капиталистическэ хүреэлэлгэ соо байнан СССР дотор социализмын илажа болохо байһанда этигэхэгүй ябадал тараажа байһан үсөөн бэшэ троцкистнууд, баруунай ба элдэб бусад урбагшад болон гаднын хүнүүд парти дотор бии байгаа. Ангиин дайсанай элдэб түрэлэй агентура хадаа партида ба тэрэнэй ябуулжа байгаа социализм байгуулагдаһан политикада эсэргүү добтолгонуудые илангаяа Ленинэй нүгшэһэнэй һүүлээр үргэнөөр хэһаа байна. Нүхэр Сталин болбол нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо, социализмын илажа болохо тухай, СССР дотор социализмын илажа болохо тухай ленинска теориие аршелан хамгаалһан ба хүгжөөһэн байна.

Энэ теориин научна зүб тухай арсалдаануудые хэхэ ба империализмын үедэ капиталистическэ ороноуудай жэгдэ тэгшэ башээ хүгжэжэ байхадань социализм нэгэ доро бүхы ороноудта илалта туйлажа шадахагүй юм, харин түрүүшээр имагтал түс түс ороноуудта илажа шадаха юм гэдэгые баримталан тодоруулһанай хэрэгнынь манай үедэ байхагүй, яахадааб гэхэдэ, түрүүшын үедэ нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо, социализмын илажа болохо ябадал хадаа СССР дотор социалистическэ байгуулалтын бодото илалта болон бэелүүлэгдэа, мүнөө СССР дотор коммунизмын дээдэ шатадань дамжан орохын тулада хэрэгтэй эрхэ нүхэсэлнүүд амжалтатайгаар байгуулагдажа байна. Иигээд байхадаа, Росси мэтэ тиимэ технико-экономическа талаараа гээгдэнги орондо социализм байгуулжа болохогүй тухай бүхы хоёһон шашаг үгэнүүд гансашье теоретическэ бэшэ, мүн манай орон дотор социализмын илаһанайнь баримтаар бүрүүшаан хаягдаба, тэдэ үгэнүүд буржуазна ба социал-демократическа идеологиин реакционно эшэ үндэһэнүүдһээ абтаһан байха юм.

Зүгөөр, хэрбээ парти энэ илалтые туйлажа болохо байһанда гүнзэгы этигэлээр түгэс байгаагүй һаа, хэрбээ парти өөрынгөө зэргэнүүдтэ байгаа этигэл багатаниие ба хэлбэригшэдые бута сохёогүй һаа, хэрбээ парти нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро бүхы ба элдэб антиленинскэ хэлбэрилтэнүүдые зоримгойгоор ба эрид шууд дабалгада, ангиин дайсанда, ажалшадай болон партиин өөрынь дунда байһан тэрэнэй агентурада эсэргүү хэлбэришагүй тэмсэлдэ манай ороной хүдэлмэришэн ангиие зоригжуулаагүй ба өөрынгөө хойноһоо дахуулаагүй һаа, шэн зоригто тэмсэлые эрижэ байһан энэ илалтые партиин туйлажа шадахагүй байһан тухай мартажа болохогүй.

Сталинска хүтэлбэриин энэ түүхэтэ аша габьяа хадаа улясхоорондын гайхамшагта ехэ удхашанартай байһан дээрэһээ улам бүри ехэ байна, тэрэ хадаа социализмын илалтада этигэхэгүй социал-демократическа үзэлые хатуу шангаар сохино, тиин иимэ этигэхэгүй ябадал бүхы компартинуудай зэргэдэ бии байна. Социализмын илахын тулада хэрэгтэй «объективнэ эрхэ нүхэсэлнүүд» гэдэгүүд хадаа Европын, мүн Европынхиһоо галнашье, ороноуудта үни хада бүрилдэн байгуулагдаа, тиимэ тулада хүдэлмэришанэй хүдэлөөндэ буржуазна болошоһон социал-демократическа хойрог этэгэдүүдэй хархис нулөөе ба тэрэнэй хэжэ байгаа бутаралгын ябуулгануудые эрид шууд зайсуулха гээшэ мүнөө үедэ социализмын талые бүхы сахээр баригшадай бултанайнь эгэл гол зорилго мүн гэжэ манай орон дотор социализмын илалта эли тодо харуулаа.

Манай орон хадаа социалистическэ гуран боложо бадараа, СССР дотор социализмын илалта болбол ороной саашанхи ба үшөө ехэ хүсэтэ экономическа дэбжэлтын тулада ба советскэ арадай ажана тэнцүлэн байдалай халбэришагүй дэбжэлтын тулада хэрэгтэй бүхы условинуудые хангана, мүн улясхоорондын оршон байдал болбол мүн лэ социализмын ба арадай демократиин ашаг тыһада ехээр хубилаа гэжэ мүнөө бүхы хүнүүд харана. Өөрынгөө культурна хүгжэлтэдэ советскэ засагай жэлнүүдтэ урагшаа асари ехэ алхам хаһэн оломиллионно советскэ арад хадаа өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүбтэнь агуулехэ мэдэрэлээр ба сэсэмэргэн сталинска хүтэлбэридэ гүнзэгы этигэлээр нэбтэрэнхэй байжа, гогдлохи ба деревниидэхи социалистическэ байгуулалтада өбтэй зетэйгээр ба адэбхитэйгээр хабаадана. Социалистическэ байгуулалтые бэхижүүлхэ ба советскэ арадые социалистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй бидэнэр ураг шаа амжалтатайгаар дабшажа ябанабди, тэрэ хадаа советскэ обществин морально-политическэ нэгэдэлэй үргаһан ба советскэ патриотизмын дабжэлэн дээрэһээ, мүнөө манай арадые гэдэргэнь, хойшонь капитализм тэшэ эрьюулжэ шадаха хүсэн далхэй дээрэ байхагүй байһанда харагдана.

Энэ хадаа большевистскэ партиин сталинска хүтэлбэри доро манай ороной ябажа гараһан социалистическэ хүгжэлтын замай гол дүн болоно.

* * *

Бусад ороноуудтай СССР-ӣй харилсаануд ба улясхоорондын оршон байдал тухай бүхыдэнь хэлэхэ болоо һаа, мүн эндэшье һүүлэй жэлнүүдтэ шухала хубилалтануд болоо.

Бүри һаа болотор Советска Союз хадаа дайсан харша капиталистическэ хүреэлэлгэ соо байһан, гансахан социалистическэ гуран мүн байгаа. Сэрэгэй сэхэ интервенци хажэ

СТАЛИН БА СТАЛИНСКА ХҮТЭЛБЭРИ

☆ ☆

В. МОЛОТОВ

☆ ☆ ☆

(Түгэсхэл)

Һан энэ бүхы үргэн хүдэлөөн хадаа СССР-ые өөрынгөө гол түшэг тулгуури ба найдабари гэжэ харадаг, Сталинай нэрэ тэдэнэй вгууехэ туг мүн байна.

Эдэ баримтануудые хаража байхада, олон оронуудта коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай дэөшэлһэн үүргэнь ойлгосотой болоно, тэдэ партинуудай хадаа хархис правительствонуудай зүгһөө элдэб мүрдэлгэнүүдэй ба һунгалтын мэхэтэ ябадалнуудай хэгдэжэ байбашье, марксизм-ленинизмын парти болон ургажа ба идейнэ бэхижэжэ байна. Дайнай үедэ арад нинтын дунда коммунистнуудай нэрэ хүндэнь үзэгдөөгүй ехээр дээшэлээ, ушарынь хадаа фашизмда эсэргүүвгээл шэн зоригто тэмсэлшэд, арадуудай эрхэ ба сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэд коммунистнуудай дундаһаа гараһан байна. Өөрынгөө арадта үнэхөөрөө хүндэтэй байха тухай һаналаа табижа байһан ямарщье правительство мүнөө арад нинтын дунда коммунистическа идеянүүдэй нүлөөгэй угаа ехээр ургаһан ябадалые тоонгүй байжа шадахагүй. Титын бүлэг хадаа Югославида засагта шургаан орохын тулада мүн лэ СССР-эй ханинар болон бэеэ харуулха ба коммунистнуудбди гэжэ хашхаралдаха баатай болоһониинь мэдэгдэй. Зүгөөр, хариин империалистическэ правительствонуудай албанда байһан хүлһаншэ алууршадай ба шпионуудай шайка болоһон ба Советскэ Союзда, өөрынгөө арадта харша түсэбүүдтэй байһаа элишалан сохигдоһон Титын урбагша бүлэгтэ империалистическэ реакциин нэрээ хухарһан хүлһэншэдэй гутамшаг муухай хүби заяан тудаха сагынь холо бэшэ болоо.

Далхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр уласхоорондын хүсэнүүдэй хубаарилгада ехэхэн хубилалтануд болоһонние эдэ бүгэдэ харуулна.

Капиталистическэ хүреэлгэ соо байһан гансахан социалистическэ үрэнэй — СССР-эй оршожо байһан хуушан байдалай орондо, шэнэ байдал тогтоогдобо, тингэжэ уласхоорондын тустаарлагдаһан байдалһаа Советскэ Союз гараба, тэрэ хадаа сталинска хүтэлбэрнин гайхамшагта ехэ туйлалта мүн гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Манай үедэ СССР хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалхадаа гаргаарданхай бэшэ байна. Советскэ Союзтай хамта энэ хэрэгые арадай демократиин ороныууд ба эб найрамдалай тала баригшадай мүнөө байгуулагдаһан уласхоорондын бүхы лагерь арилалан хамгаална. Хоёр лагерь: шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ бүгэдэниитын бата бэхи эб найрамдалай хэрэгые хамгаалдаг, СССР түрүүтэй демократическа лагерь ба тэрэндэ эсэргүү, шэнэ дайнай балэдхэлэй политика ябуулдаг, зүгөөр эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын хүдэлөөнэй ургажа байгаа дэбжэлтые зогсоожо шадахагүй, США-гэй болон Англиин эзсаг баригшад түрүүтэй империалистическэ лагерь бүридэбэ. Далхэйн шэнэ дай үүдхэһэн империалистнууд эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай ба бүхы демократическа лагериин зүгһөө бүгэдэниитын харюу сохилтые заатагүй үүсхэхэ, тэрэнь энэнэй урда тээ болодогто адляар ямар нэгэн агрессивнэ гүрэнэй юра диилэлтэдэ хүргэхэ бэшэ, харин далхэйн империализмын бүхы системые усадхалгада хүргэхэ байдал тогтоогдоо.

Уласхоорондын оршон байдалда болоһон хубилалтануудай гол дүн нимэ байна, тэрэ ямар удхатайб гэхэдэ, мүнөө эб найрамдалда дуратай арадуудай хүби заяан ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй интересүүд болбол бүгэдэдэ хүндэтэй вождь—Агууехэ Сталин түрүүтэй Советскэ Союзай ба бүхэдэлхэйн демократическа лагериин саашанхи амжалтануудтай таһаршагүй холбоотой.

* * *

И. В. Сталинай Зохёолнууд мүнөө үедэ хэблэгдэн гаража байна, тэрээндэ бүхы зохёолнууд 1901 онһоо эхилэн ороно. Энэ хэблэлэй теоретическэ ба политическэ удхашанарынь сэгнэгдэшэгүй ехэ байна.

Агууехэ Сталинай гениальна творчество, тэрэнэй бүхы олон талань ба духовно баялигынь бидэнэй нюдэндэ шата шатаараа дэлгэрэн харагдана. Эндэ большевистскэ партиин хүдэлмэриин ба уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй практическа тон олон янзын асуудалнууд, мүн, тэрээнэй хажуугаар, түүхын ба философиин научна орёо проблемэнүүд марксизм-ленинизмын идеянүүдэй гэрэлээр толоруулагдана; дотоодын ба гадаадын политикын шухала асуудалнууд, мүн, тэрээнтэй хамта, СССР-эй экономикын үндэһэн асуудалнууд, тэрэшэлэн капиталистическэ дэлхэйн оронуудай хүгжэлтэдэхи элдэб үенүүд тайлбарилагдан тодорхойлогдоно; национальна элдэб олон формонуудтай социалистическэ культурын ехэ ехэ проблемэнүүдэй уг удхань дэлгэгдэн харуулагдана, мүн советскэ засагай үмэнэ нэгэнтэ бэшэ бодожо гараһан сэрэгэй проблемэнүүдэй удхашанар тэндэ харуулагдана, тиихэ зуураа советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдһээ эхилээд, манай Эсэгэ ороние гадаадын дайсадһаа хамгаалгада, мүн тэрэшэлэн СССР-эй гадаадын политикын гол зорилгонь ходоодоо боложо байһан ба мүнөөшье байһан эб найрамдалай советскэ политикые шуудсэхэгэй бэлүүлгэдэ нүхэр Сталинай өөрынь бэлүүлһэн онсо ехэ үүргэ, мүн манай партиин ба тэрэнэй сталинска хүтэлбэриин түүхэтэ хэрэгүүдэй гайхамшагта ехэ тухай гэршэлдэг бусад олон эүйлнүүд ойлгосотой болоно.

Творческо марксизмын агууехэ түлөөлэгшэ туладаа нүхэр Сталин болбол манай партиин стратегиин ба тактикын ленинскэ принципүүдые ехээр хүгжөөгөө, тэрэнь бүхы оронуудтахи коммунистическэ хүдэлөөндэ онсо ехэ удхашанартай байна. Анха түрүүн Ленинэй дэбжүүлһэн ба нүхэр Сталинай зохёолнуудта гүнзэгы научна үндэһэлэлгэ абаһан, нэгэ, тусгаарлан абтаһан орондо, социализмын илаха проблемэ тухай эндэ, тон түрүүн, хэлэхэ хэрэгтэй. Нүхэр Сталин болбол партиин ба советскэ гүрэнэй үмэнэ бодожо гараһан томо ехэ бусад проблемэнүүдые мүн лэ марксизм-ленинизмын идеянүүдээр гэрэлтүүлһэн ба теоретическээр хүгжөөһэн байна. Тэдээндэ, жэшээлхэдэ, иимэ проблемэнүүд хабаадана гэбэл: коммунистическэ парти хадаа шэнэ тухэлэй революционно парти мүн, тиин, тусгаар, пролетариадай диктатурын системэ дотор тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргэ тухай асуудал; СССР-тэхи социалистическэ индустриализаци ба советскэ гүрэнние бэхижүүлхын тулада тэрэнэй шиидхэхы удхашанар; таряашадай олон миллион ажахынүүдые коллективизацилга ба һүүлшын мөлжэгшэ ангиие—нюдарган баяшуулые усадхалга хадаа манай орон дотор бүхы арадай ажахын үндэһэ һууринуудые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулгын дүүргэлтэ мүн; капиталистическэ хүреэлэлгын байхада советскэ гүрэнние бүхы аргаараа бэхижүүлхэ проблемэ ба гүрэнэй үгы болохо условинууд тухай асуудал; буржуазно-демократическа революциин үедэ национальна асуудал ба социалистическэ революциин эрхэ байдалда национально-колониальна асуудал, мүн, тусгаар, социалистическэ нацануууд тухай асуудал, тэрэшэлэн мүнөө үеын шухалын шухала бусад олон асуудалнууд болоно. Сталинска научна зохёолчуудта эдэ ба бусад проблемэнүүдые шэнжэлэн тодорхойлго хадаа мүнөөнэй ушар байдалда СССР-ээ гадна, мүн бусад оронуудта, илангаяа социализмын замда орохо гү, али национально-сүлөөлэлгын тэмсэл хэжэ байһан оронуудта гайхамшагта шухала удхашанартай байна.

Эдэ бүхы тухай хэлэхэ гуурга, шэнэ шэнэ проблемэнүүдые тавихадаа ба манай социалистическэ байгуулалтын шэнэ шэнэ ба улам бүри асарн ехэ түсэбүүдые зохёходоо, партиин ба правительствын шухалын шухала заабаринуудые, тэрэ тоодо мүн дипломатическа гол документнүүдые найруулгада, абтаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгые эмхидхэхэ талаар гэхэ мэтэ элдэб бүхы хэрэгүүдтэ нүхэр Сталинай үдэр бүри оруулжа байгаа, манай партиие ба советскэ арадые тон ехээр зоригжуулдаг тэрэ айхабтар ехэ ажал хадаа Зохёолнуудай ямаршье эгээл дүүрэн суглуулбари дотор хүсэд дүүрэнээр харуулардажа болохогүй гэжэ мартаха хэрэггүй, зүгөөр тэрээнгүйгөөр сталинска хүтэлбэриин бодото ехэ далайсые ба идейнэ удхашанарые ойлгожо болохогүй.

Мүнхэ Ленинэй хэрэгэй агууехэ үргэлжэлүүлагшэ нүхэр — Сталин манай бүхы социалистическэ байгуулалтые төлгөйлөн советскэ арадуудай бүлые нигтаруулна, гороодой ба деревнин ажалшадые нэгэ нинтэ агууехэ зорилго тэмсэлэй хүтэлнэ, манай ороң дотор коммунизм байгуулгын зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудые ба партийнабэшэ хүнүүдые эмхидхэн элсүүлнэ, бүхы дэлхэйн хүдэлмэрищэн ангиие ба дарлагданги арадуудые тэмсэлдэ зоригжуулна. Сталинска хүтэлбэри хадаа большевистскэ партиин, советскэ гүрэнэй, манай бүхы хэрэгэй түүхэтэ үүргын харюусалгатай байһанай гүнзэгы мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй. Нюур сахингүйгөөр ба урданайнь габьяае харангүйгөөр, хэгдэһэн юумые шүүмжэлэлэй ёһоор шалгаха, большевистскэ өөрыгөө шүүмжэлгые оролдосо ехэтэйгээр хүгжөөлгэ, ангиин дайсанай ба тэрэнэй үшөө голтой байһан агентурын али бүхы ябуулгануудтушаа һуларшагүй һарэмжэ, шэнэ, идейнэ хатуу ба хүдэлмэри дээрээ шалгагдаһан кадрнуудые дэбжүүлгэ ба эалуу бэлигтэнэй ургалтада туһаламжа, советскэ арадай культурна хэмжээе ба коммунистическэ хүмүүжүүлгые дээшэлүүлхэ тушаа бүхы шэнэ хэмжээ-ябуулгануудай хажуугаар, социалистическэ мүрысөөе ба коммунизм байгуулгада үргэн нинтын эдэбхитэй хабаадалгын бүхы бусад формонуудые бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлгэ,—энэ хадаа манай партиин сталинска хүтэлбэриин эгээл хүсэтэй зүйлнүүд мүн. Парти болбол нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро дайшалхы эдэ зорилгонуудаа ходоодоо амжалтатайгаар шиидхэжэ байһан ба шиидхэжэ байна гэжэ түүхэтэ удхашанартай баримтануууд харуулна.

1923 ондо бэшэгдэһэн, «Ородой коммунистнуудай стратеги ба тактика тухай асуудал тушаа» гэһэн гайхамшагта статья соогоо нүхэр Сталин болбол манай революциин түүхэдахи гурбан түүхэтэ эрьелтэнүүдые ба тэдэнэртэй зохилдуулан манай партиин зохёоһон гурбан стратегическэ түсэбүүдые тодоор элирхэйлһэн байна. Гурбадахи, һүүлшын эрьелтэ тушаа нүхэр Сталин нигэжэ бэшэ, һэн:

«Гурбадахи эрьелтэ Октябрьска эрид эрьелтэнээ эхилһэн байна, тиихэдэ Баруунай империалистическа хоёр бүлэгүүдэй үхэлтэ тулалдаан эгээл дээдэ шатадаа хүрөөд байгаа; Баруун тэа революционно кризис элита ехээр ургажа байгаа; панхаруутаһан ба зүрилдөөнүүдтэа бусайдаһан Россидахи буржуазна засаг пролетарска революциин сохилтын эсэстэ унаад байгаа; илаһан пролетарска революци империализмһаа таһараад ба дайнһаа гараад, Баруунай империалистическа коалициннуд мэтэ хөрөто дайсадтай болоод байгаа; эбтэа орохо тухай, помещигүүдэй газарые конфискацилха, капиталистнуудые экспроприацилха ба дарлагдаһан национальностьнуудые сүлөөлхэ тухай шэнэ Советскэ правительствын актнуууд бүхэдэлхэйн олон миллион ажалшадые тэрэндэ этигүүлдэг болгоод байгаа. Энэ хадаа уласхоорондын масштабта болоһон эрьелтэ байгаа, ушарынь капиталай уласхоорондын фронт анха түрүүшынхээ таһа сохигдоһон байгаа, капитализмые унагааха тухай асуудал анха түрүүшынхээ практическа удхашанартай болон табигдаһан байгаа. Тиигэад байхадаа Октябрьска революци хадаа национальна, ороной хүсэн байһанаа, улаехоорондын хүсэн болоо, тиихэдэ ороной хүдэлмэришэд болбол уласхоорондын пролетариадай гэгдэнги отряднаа—тэрэнэй авангард, өөрынгөө шэн зоригто тэмсэлээр Баруунай хүдэлмэришэдые ба Зүүнай дарлагданги оронуудые зоригжуулһан авангард болоһон байна. Энэ эрьелтэ болбол хүгжэлтынгөө эсэстэ үшөө хүреөгүй юм, ушарынь тэра болбол уласхоорондын масштабта үшөө дэлгэрээгүй байна, зүгөөр тэрэнэй уг удхань ба юрэнхы шэглэлынь али тодоор тодорхойлогдобо», (Зохёолнууд, том 5, нюурнууд 178—179).

Эдэ сталинска үгэнүүдэй гүнзэгы удха ба сэсэнээр урид харадаг шэнжэнь бидэнэртэ ойлгосотой. Тэрээнтэй хамта, манай ороң урагшаа ямар ехэ холо дабшааб, мүн тэрэ сагһаа хойшо уласхоорондын оршон байдал болбол имагта нүхэр Сталинай тэрээн тухай бэшэһэн ёһоор ямар ехээр хубилааб гэжэ мүнөө бүгэдэ харана. Бидэнэй ажаһуужа байгаа удэрнүүдтэ энэ илангаяа эли тодо байна, ушарынь илаһан социализмын ба агууехэ политическэ, экономическа болон культурна дэбжэлтын ороң байһан СССР, тэрээнтэй хани барисаатай арадай демократиин ороныуудтай хамта, урагшаа найдамтайгаар дабшажа ябахадань, харин тэрэ үедэ капитализмын ехэшье ба багашье ороныууд ургажа байгаа экономическа ба политическэ зүрилдөөнүүдһээ гарасые олонгүй ба улам бүри шэнэнүүд экономическа һандаралтанууды үзэжэ, үглөөдэртөө этигэлэ улам бүри ехээр гээжэ байна.

Капитализмын ороныуудта экономическа зүндөө хүгжэлтын һохор хуулинуудай эзэрхэжэ ба юрэнхы нүлөө үзүүлжэ, тиихэ зуураа, үе үе болоод лэ зайлашагүй кризисүүдые ба социальна зүрилдөөнүүдэй улам ехэ хурсадалгые бии болгожо байхадань, хариң советскэ гүрэн хадаа орто ондоо үндэһэ һууринууд дээрэ байгуулагданхай юм. Социалистическэ революциин ашаар ба тэрэнэй удаа тээ мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһанай ашаар манай ороң дотор бүхы арадай ажахын түсэбтэ дэбжэлтэ зохёогдоо, энээн тухай нэгашье капиталистическэ гүрэн һанаашалжа шадахагүй байна. Советскэ Союз дотор единэ перспективнэ түсэбөөр эмхидхэгдэһэн ороной экономическа ажабайдалай дэбжэлтэ бэелүүлэгдэхэнээ гадна, мүн олонитын ажабайдалай бусад бүхы һалбаринуудта түсэбтэ гурим нэбтэрүүлэгдэжэ байна, тэрэ хадаа СССР-эй арадуудай культурын нинтэ ба бүхы талын дэбжэлтые түрүүдхэлгэдэ, науканнуудай ба искусствонуудай дэбжэлтэ ба бадаралтада зорюулагдана. Советскэ наукын ба техникын ургажа байгаа амжалтануудые, тэрэ тоодо мүн СССР-эй али бүхы дайсадые гайхуулһан ба һанаагынь зобооһон, атомна энергиие эзэмдэхэ талаар мэдээжэ туйлалтануудые, имагта энээнтэй холболдуулан ойлгожо болохо байна. Худал хуурмаг наукада эсэргүүгээр дэлгэрһэн тэмсэлэй, материалистическэ диалектикын методээр зэбсэглэгдэһэн наукын ажал-ябуулагшадай Советска Союз дотор хэжэ байгаа тэмсэлэй гүнзэгы принципиальна ба практическа удхашанарынь үдэр ерэха бүри улам ехээр дэлгэрэн харагдажа байна. Манай литература ба искусство хадаа манай сталинска үеын туг баригшань улам бүри боложо, советскэ арадай амжалтануудтань ехээр туһална, тэрээнние ажалдань ба тэмсэлдэнь зоригжуулна, манай Эхэ ороной хилэнүүдһээ холо саана советскэ нүлөөе тараана.

Иимэ асари ехэ зорилгонууд ондоо нэгэшье гүрэнэй үмэнэ үшөө байгаагүй юм. Иимэ ехэ проблемэнүүдые ойлгохо гээшэ буржуазна хизаарлагданхай бодолдо юрэнхыдөө харша юм. Имагта бэхижэһэн социалистическэ общество иимэ хэрэгүүдые бэелүүлхын түлөө, ороной экономическа ба культурнэ ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ба коммунизмын үзэлөөр арадые идейнээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилхы научна эхи һууринуудые табихын түлөө тэмсэжэ шадаха байна, энэ хадаа манай хүсэнүүдые амжалтатайгаар арбижүүлнэ ба капитализмын лагерьта хамаададаг ямаршье орондо орходоо СССР-ые хэдэн дахин дээгүүр табһан байна. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудай дунда СССР-эй морально-политическэ нэрэ хүндын үзэгдөөгүй ехэ ургалта энээгээр лэ тайлбарилагдана.

Манай арадта ба бүхы хүн түрэлтэндэ агууехэ вождьнорые, Ленин ба Сталинние — теоретическэ ухаан бодолой ба революционно хэрэгэй гайхамшагта ехэ хүнүүдые үгэһэн партиниимэ гайхамшагта ехэ зорилгонуудые шидхэһэниинь тушаан болоһон ябадал бэшэ. Хэрбээ советскэ арад Ленинэй һүүлээр өөнэдынгөө дотоодын ба гадаадын стратегическэ болон тактическа зорилгонуудые илалта түгэлдэрөөр шидхэжэ байһан ба өөрынгөө гүрэнние иимэ хүсэн түгэлдэр болгоһон ба, тэрээнтэй хамта, бүхы дэлхэйн ажалша хүнүүдтэ иимэ духовно дүтэ болгоһон байгаа һаа, — тэрэ хадаа, тон түрүүндэ, манай партиин агууехэ вождь — нүхэр Сталинай, сталинска хүтэлбэриин гайхамшагта түүхэтэ аша габьяа мүн.

Эгээл иимэһээ сэсэмэргэн сталинска хүтэлбэриде, манай ороной ажалшадай этигэлынь хизааргүй байна, Сталинай генидэ тэдэнэй найдабаринь иимэ хүсэтэй байна, нүхэр Сталиндаа советскэ арадай ба бүхы дэлхэйн ажалшадай иниг дурлалынь агууехэ байна.

Манай арадай аша туһын ба алдар солын тулада, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй зол жаргалай тулада элүүр энхэ һайн ба олон олон жэлнүүдтэ ажаһуужа байхыень манай вождь, багша ба хани нүхэр, агууехэ ба түрэл Сталиндаа, мүнөөдэр, тэрэнэй 70 наһанайнь үдэр, дахин дахин хүсэнэбди

Декабрийн 21-эй «ПРАВДА».

НҮХЭР И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Белоруссиин КП(б)-гэй Центральна Комитет болбол Коммунистическэ партиин ба советскэ арадай агууехэ вождь болон багша, социализмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые зохёогшо Танай алдарта 70 наһа гүйсэһэн бүгэдэ-арадай һайндэрээр дашарамдуулан Танда дүлэтэ большевистскэ амаршалга хүргэнэ.

Хүндэтэ нүхэр Сталин, агууехэ революционер Танай гайхамшагта ажабайдал хадаа шэн габьяагай ба баатаршалгын, нугаршагүй дура хүсэлэй ба сусаршагүй эрэлхэг зоригой, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ арадтаа хизаарлашагүй үнэн шүтэнги байлгын зоригжуулхы үльгэр жэшээ мүн болоно.

Та, нүхэр Сталин, агууехэ Ленинтэй хамтадаа шэнэ маягай партиие—большевистскэ партиие байгуулаат, манай Эхэ ороной ажалшадай эрхэ сүлөө ба зол жаргалай түлөө тэмсэл соогуур тэрэниие хатуужуулаат.

Та, агууехэ Ленинтэй хамтадаа манай Эхэ ороной арадуудые илалта түгэс социалистическэ революцида асараат, дайсадай бүхы добтолгонуудһаа тэрэнэй түүхэтэ илалтануудые хамгаалаат. Манай хүсэн түгэс Советскэ гүрэниие байгуулһан ба дабагдашагүй бэхи хэрэм болгоһон байнат.

Ленинэй нугшэһэнэй һүүлээр Та, тэрэнэй эрхим хани нүхэр ба ойрын соратник, ленинизмын илагдашагүй тугые үндэр дээрэ үргэжэ, дайсадтай хатуу шанга тэмсэл соогуур партиин зэргэнүүдэй нэрэдэ-ные бэхижүүлһэн, өөрынгөө гениальна зохёолнуудаар марксизм-ленинизмын үнэтэ баялигые баяжуулжа, энээгээрээ коммунизмын дүүрэн мандалгын түлөө тэмсэлдэ парти ба арадые зэбсэржүүлһэн байнат.

Индустриализациин ба хүдөө ажахые коллективизацилгын Танай гениальна түсэбүүдые дүүргэжэ, ленинско-сталинска национальна политикые бэелүүлжэ, түрүү советскэ наука ба культурые бүхы хүсөөрөө хүгжөөжэ, СССР-эй ахадуу арадуудай хани барисаата бүлэ болбол социализм байгуулаад, коммунизм тээшэ урагшаа асари ехэ алхамаар дабшажа ябана.

Вождь ба полководец Танай сасуулашагүй ехэ гени, эрэлхэг зориг ба героизм хадаа Эсэгэ ороной хамгаалгын Агууехэ вайнда советскэ арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтые хангаһан ба фашизмын богоолшолгоһоо бүхы дэлхэйн арадуудые абарһан байна.

Та, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, дэлхэйн антиимпериалистическэ, демократическа лагериие толгойлжо байнат. Танай нэрэ болбол империализмда эсэргүү, шэнэ дайниие үүдхэгшэдтэ эсэргүү, бага бэхи эб найрамдалай түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй тугынь мүн болоно.

Та, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Агууехэ Ленинтэй хамтадаа Белоруусска ССР-ые байгуулаат.

Та, нүхэр Сталин, нэгэн Белоруусска Советскэ гүрэн дотор хамтарха гэһэн белоруусска арадай хүсэлые бэелүүлээт.

Танай хүтэлбэри доро ябажа, Советскэ Белоруссиин ажалшад социалистическэ экономикын ба культурын үзэгдөөгүй ехэ һалбаралтые туйлаа.

Белоруусска арад болбол фашистска эзэмдэгшэдэй богоолшолго ба хюдалгын үхэлтэ аюулһаа тэрэниие абарһанай түлөө, арадай ажахые хурдан түргэнөөр һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ тухай, ажалшадай энхэ жаргалта байдалые дээшэлүүлхэ тухай Танай эсэщэ сусащагүй эсэгын ёһоной анхаралай түлөө хэтэ мүнхэдөө Танда баяр хүргэжэ байхал.

Манай арад болбол социалистическэ обществые саашадань бэхижүүлхэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ байна.

Манай агууехэ вождь ба багша, Танда хизааргүй иниг дуратай ба үнэн шүтэнги байһанаа мэдүүлһэн үгэнүүдые, советскэ арадай ба дэлхэйн бүхы ажалшадай баяр болон зол жаргалда элүүр энхэ ба олон олон жалдэ ажаһуужыетнай хүсэһэн хүсэлые Советскэ Белоруссиин большевигүүдһээ болон бүхы ажалшадһаа хүлеэн абыт.

Коммунистическэ партиин ба советска арадай сэсэмэргэн вождь, манай иниг эсэгэ, багша ба хани нүхэр агууехэ Сталин мандаха болтогой!

БЕЛОРУССИИН КП(б)-гэй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй, Президиум ба Министриүүдэй Соведһээ, Узбекистанай КП(б)-гэй Центральна Комитедһээ

Манай хүндэтэ эсэгэ ба багша!

Танай далан наһанай үдэртэ зол жаргалта узбекскэ арад болбол өөрынгөө халуун дура инаглаа ба үнэн байһанаа бүхы зүрхэнһөө Тандаа мэдүүлнэ. Советскэ арадай ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй зол жаргалай ба баярай тулада элүүр мэндэ, сарюун солбон байхыетнай ба оло олон жэлнүүдтэ ажаһуухыетнай Танда хүсэнэбди.

Таби гаран жэл соо Та манай ороной ба бүхы дэлхэйн ажалшадай хэрэгэй түлөө эсэшэ сусащагүйгөөр алба хэжэ байнат. Танай һаруул һайхан ба героическа ажабайдал хадаа мүлжэлгын ба национальна дарлалтын һабарһаа хүдэлмэришэд, таряашад ба бүхы дарлагдаһан арадуудые сүлөөлхын түлөө, коммунизмын агууехэ идеянүүдэй мандахын түлөө шэн зоригто тэмсэлэй жэшээ мүн.

Хүн түрэлтэнэй үмэнэ Танай аша габьяанууд төөлөгдошогүй ехэ байна. Та—манай Эхэ ороной бүхы арадуудай эсэгэнь байнат. Бүхы арадууд, илангаяа советскэ засагые тогтоохын урда тээ хоёр дарлалтые—хаанта засагай ба нютагай мүлжэгшэдэй дарлалтые үзэжэ байһан, али болохоор баһагдажа ба доромжологдожо байһан арадууд Таниие хэмжээгүй ехээр хүндэлнэ. Тиимэ арадуудай нэгэниинь узбекск, арад байгаа. Арадуудые социальна ба национальна дарлалтаһаа сүлөөлхэ замуудые заанаһан, эрхэ сүлөө ба бээ даанхай байхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие болдооһон большевигүүдэй агууехэ парти болбол узбекск, арадые экономическа ба духовно богоолшолгоһоо сүлөөлөө. Ленинско-сталинска национальна политикые хэлбэрищэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ба агууехэ ород арадай ахадуугай һайн сэдьхэлтэ туһаламжын ашаар манай арад капиталистическэ хүгжэлтын зоболонто шатые алгасан үнгэржэ, сүлөөтэ ба зол жаргалта ажабайдалай үнгэн замда ороо. Танай эсэщэ сусащагүй ба эсэгэ ёһоной анхаралай ороллолгын ашаар манай арад болбол өөрынгөө национальна советскэ гүрэн түрэтэй болоһон, социалистическэ байгуулалтада хабаадан шиилэһэн ба агууехэ ород арад ахатай, СССР-эй арадуудай ахадуугэй бүлэ доторхи тэгшэ эрхэтэ зөриг ба героизм хадаа Эсэгэ ороной хамгаалгын Агууехэ вайнда советскэ арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтые хангаһан ба фашизмын богоолшолгоһоо бүхы дэлхэйн арадуудые абарһан байна.

Та, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, дэлхэйн антиимпериалистическэ, демократическа лагериие толгойлжо байнат. Танай нэрэ болбол империализмда эсэргүү, шэнэ дайниие үүдхэгшэдтэ эсэргүү, бага бэхи эб найрамдалай түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй тугынь мүн болоно.

Та, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Агууехэ Ленинтэй хамтадаа Белоруусска ССР-ые байгуулаат.

Та, нүхэр Сталин, нэгэн Белоруусска Советскэ гүрэн дотор хамтарха гэһэн белоруусска арадай хүсэлые бэелүүлээт.

Танай хүтэлбэри доро ябажа, Советскэ Белоруссиин ажалшад социалистическэ экономикын ба культурын үзэгдөөгүй ехэ һалбаралтые туйлаа.

Белоруусска арад болбол фашистска эзэмдэгшэдэй богоолшолго ба хюдалгын үхэлтэ аюулһаа тэрэниие абарһанай түлөө, арадай ажахые хурдан түргэнөөр һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ тухай, ажалшадай энхэ жаргалта байдалые дээшэлүүлхэ тухай Танай эсэщэ сусащагүй эсэгын ёһоной анхаралай түлөө хэтэ мүнхэдөө Танда баяр хүргэжэ байхал.

Манай арад болбол социалистическэ обществые саашадань бэхижүүлхэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ байна.

Манай агууехэ вождь ба багша, Танда хизааргүй иниг дуратай ба үнэн шүтэнги байһанаа мэдүүлһэн үгэнүүдые, советскэ арадай ба дэлхэйн бүхы ажалшадай баяр болон зол жаргалда элүүр энхэ ба олон олон жалдэ ажаһуухыетнай хүсэһэн хүсэлые Советскэ Белоруссиин большевигүүдһээ болон бүхы ажалшадһаа хүлеэн абыт.

Коммунистическэ партиин ба советска арадай сэсэмэргэн вождь, манай иниг эсэгэ, багша ба хани нүхэр агууехэ Сталин мандаха болтогой!

БЕЛОРУССИИН КП(б)-гэй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Үнэн зүрхэнэй бэлэгүүд

СССР-эй арадуудһаа ба бусад оронуудай ажалшадһаа И. В. Сталинда үгтэһэн бэлэгүүд Москвадахи Революциин музейн хэдэн залнууд соо табигданхай. Эдэ балэгүүдые табиһан түрүүшын залда ороходоол харагшадай зүрхэ сэдьхэлдэ гүн ехэ баяр түрэнэ. Гон уран гоёор, нарин нигтаар хэгдэһэн алдэб олон юумэнүүд тэдэнэй урда байна. Эндэ картинануудшье, уран гоёор оёһон юумэнүүдшье, хрустальна вазануудшье, ялагар сагаан скатертьнуудшье, хүсэтэ танкнуудай, буу зэбсэгэй, самолёдуудай, вагонуудай, паровозуудай, станогуудай нарин нигтаар хэгдэһэн заахан модельнүүдшье, бэшэгэй хэрэгсэлнүүдшье бии. Залнууд соохи бүхы бэлэгүүдые тооложо барахаар бэшэ. Эндэ нүхэр Сталинай зургоод байһан зураг урдатнай байна. Энээнние холоһоо харахалаа уранзураашын биирээр зураһан хүдэлмэри гэжэ һанахаш. Харин хажуудань ошоходоол оёжо үрлаһан картина гэжэ обёорхош. Энэ уран гоё хүдэлмэриин мастер хэн бэ? Иркутскын һураг шадалгэ! Тэдэнэр 1946 ондо агууехэ Сталинда энээнние бэлэг барилаһан байна.

Эпэ картина доро томо радиоло—Рига городой комсомолецууд ба залуушуулай бэлэг байна. Тэрэнэй хажууда фашистска хас тамгые бута бажууһан уулын бүргэдтэй «Илалтын колонно», Уралай үнгын шулуугаар хэлэн таикын модель байна.

Залай нүгөө ханада Коломенско паровоз бүтээлгын заводой коллективэй бэлэдхэһэн «Илалта» паровозой модель харанабди.

Ленинградайхид инаг дуратай вождьдоо «Ажамидаралай трасса»— Ленинэй городые фашистска дээрмэшэдэй тойроод байха үедэ Ладожско нуурай мүльһэн дээгүүр хэгдэһэн автомобильна харгы харуулһан фотоальбом бэлэглээ.

Узбекистанай ажалшад Иосиф Виссарионович Сталинда һүртэй һайхан, хасартаа һиилүүртэй һэлмэ бэлэг эльгээгээ. Барюул ба гэртэнь алта шарахай. Гэбэшье, энэ һэлмэ алтаараа ба шэмэгээрээ үнэтэй бэшэ. Харин сталинска табанжэлэй түсэбэй ёһоор байгуулагдаһан Узбекскэ металлургическа заводой тэндэхи буладаар хэһэн хадань үнэтэй.

Советска полярнигуудай эльгээһэн моржын һоёо зал соо табигданхай, тэрэ һоёо дээрэ Хойто далайн зам, тэрэгүүр тамаран ябаһан «Иосиф Сталин» гэжэ хүсэтэ ледокол һиилэгдэнхэй.

Эндэ бурят-монгол арадай бэлэг бии: шэл витринэ соо гоё бурят дэгэл, хэтэ, мүнгэн хутага, гааһан табяатай.

Энэ витринын хажууда «Белорусь» гэжэ радиоло байна. Энээние Кремлиин Спасска башнинин макет гоёоно. Энэ хадаа Минскын ажалшадай бэлэг.

Бүхы Советскэ Социалистическэ республикануудай ажалшадай—грузин ба армянинуудай, таджик ба узбегүүдэй, казах ба киргизүүдэй, молдаван ба украинецуудай, белорусс ба латышнуудай, литовец ба эстонецуудай, Карело-Финскэ ССР-эй ажалшадай эльгээһэн бэлэгүүд залнууд соо угаа олон. Советскэ Союзай ажалшадһаа ерэһэн альбомууд ба рапортнууд соо өөһэдынгөө вождь, багша Сталинай хүтэлбэри доро туйлаһан агууехэ илалтануудтухай хэлэгдэнэ, харуулагдана.

Рейхстаг дээрэ илалтын туг бодхожо байһан боевой хүрэгые Генералиссимус Иосиф Виссарионович Сталинда Советскэ Арми бэлэглээ. Олон сэрэгэй частьнууд болон Советскэ Армиин солдадуудай агууехэ полководецто эльгэнэн бэлэгүүд залнууд соо олон. Гвардиин старшина Игорь Никольскиин урлаһан тамхинай коробкые хүнүүд һонирхон харанад. Тэрэнэй хабхаг дээрэ «Илалта» орден, нүгөө таладань Советскэ Армиин Сталинградһаа Берлин хүрэтэр ябаһан илалтата замай карта харуулагданхай.

Нүхэр Сталин хадаа бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождь мүн. Иосиф Виссарионовичто дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы булан тохойнуудһаа ажалшадай эльгээһэн бэлэгүүд, адресууд ба амаршалгануудай гурбан шэнэ зал нээгдээ.

Польшын шэлэй промышленностиин хүдэлмэришэд нүхэр Сталинда хрустальна глобус эльгээгээ. Тэрэнэй орой дээрэ бүхы оронуудай нэгэдэлэй һүлдэ болохо табанхушуута олон һуулгагданхай. Хитадай ажалшадһаа ерэһэн туг залнуудай нэгэн соо бии, тэрээн дээрэ амаршалгын текст торгон утаһаар оёгдонхой: «героическа Улаан Армиин шэн зориг гарган, японско дээрмэшэдые үй бута сохижо, Маньчжуриие сүлөөлһэнэй түлөө баярай тэмдэг болгон, агууехэ советскэ полководец Сталинда бэлэг баринабди. Советскэ ба хитад арадай хани барисаанай гэрэлтэ һайхан ерээдүйнь мандаха болтогой!».

Хойто Америкын эрхэ сүлөөдэ дуратай 27 индейскэ угсаатан И. В. Сталинние өөһэдынгөө хүндэтэ вождь болгон һунгаад, энэнэйнгээ тэмдэг болгон, индейскэ вождиин малгай эльгээгээ.

Французска скульптор Жозеф Коллет гэгшэ уран гоёор һиилэжэ хэһэн модон хайрсаг бэлэглээ. Урда Африкаһаа нэгэ негр тулуур ба бэшэг эльгээжэ, тэрээн соогоо Африкын дарлагдаһан арадуудта нүхэр Сталинай анхаралаа табин, дэмжэжэ байһанда баяр хүргөө.

Нүхэр Сталин олон город ба оронуудай хүндэтэ гражданинаар һунгагданхай. Дэлхэйн пролетаринарай вождиие Прагын, Будапештын, Софиин, Румынска арадай республикын ба бусадай хүндэтэ гражданин болгон һунгаһанай грамотануудзалнууд соо олон. Болгарска арадай эльгээһэн бэшэгэй һүүлдэ хүнүүдэй гараа табиһаниинь 55 том болоһон байна.

Революциин музейн һайшаалай ном соо дэлхэйн элдэб арадуудай хэлэн дээрэ бэшэһэн бэшэлгэнүүд ехэ олон.

Суута негритянска дууша, прогрессивнэ ажал-ябуулагша Поль Робсон энэ зун Москва ерэхэдээ иигэжэ бэшэһэн байна:

«Энэ музейдэ орожо харалга ба советскэ арадай вождь И. В. Сталинда эльгээһэн гайхамшагта бэлэгүүдтэй танилсалга хадаа намда тон ехэ зориг түрүүлээ. Би өөрынгөө прогрессивнэ Америкын нэрэһээ СССР-эй бүхы арадые ба Танай инаг дуратай вождь И. В. Сталиние амаршалнаб. Би дэнэр шэнэ дэлхэйе байгуулхын түлөө тэмсэхэбди».

Мүнөө хүн түрэлтэнэй агууехэ гени Иосиф Виссарионович Сталинай 70 наһа хүрэһэнэй ойдо зорюулһан бэлэгүүдтэй поезднууд дэлхэйн олон оронуудһаа Москва ерээ. Венгриин «Стандарт» заводой хүдэлмэришэд электрическэ часы ба телефоной аппарат эльгээгээ. Тэрэ часынь час, минута, секунда харуулхаһаа гадна үдэр, һара, он харуулна. Телефонойнь аппарат, кнопко дарахалаар, 14 номерой нэгые өөрөө абана, звоногойнь орондо «Интернационалай» аялга дуулдана.

Будапештын электроуправлениин коллектив дэлхэйн бүмбэрсэгэй бронзо модель бэлэглээ, тэрэнэйнь орой дээрэ Будапештдэ, Геллерт хада дээрэ Советскэ Армиин баатар боецүүдтэ табигдаһан памятник хэгдэнхэй. Энэ хадаа венгерскэ арадые фашистнуудай дарлалтаһаа Советскэ Армиин сүлөөлһэнэй һүлдэ болоно. Бүхы дэлхэйн арадууд агууехэ вождьдо үнэн зүрхэнэй бэлэгүүдые барина.

С. Тиунов.

Научно-теоретическэ конференци

Бурят-Монголой Зооветинститудта И. В. Сталинай 70 наһанай ойдо зорюулһан научно-теоретическэ конференци болобо. Конференци болбол 2 үдэр соо үргэлжэлөө. Энэндэ институдай бүхы коллектив хабаадалсаһан байна.

Конференци дээрэ И. В. Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай 7 элидхэл хэлэгдээ. Эндэ И. В. Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулгые харуулһан фотовитринэ ба нүхэр Сталинай зохёолнуудай выставкэ эмхидхэгдэнхэй.

К. Васильев.

Шефтээ абаба

Богдариногой дунда һургуулиин һурагшад (Баунт) Калининай нэрэмжэтэ эвенкийскэ колхозые шефтээ абаба. Һурагшад И. В. Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай гоё һайхан шүлэг ба дуунуудые колхознигуудта уншажа, дуулажа үгэбэ. Колхознигууд-эвенкнүүд тус концертыень угаа һонирхолтойгоор хараа.

Семён КИРСАНОВ

ҺАЙН ДАА

Революциин Музейдэ
мэнэ һаяхан орооб,
Эрьежэ бусалтай гү гээд,
гаража ябахадаа һанааб.
Сталинда дурлаһан
арад нинтын дурлалаар,
Гэрэлтэн толорһон
тэдэ бүхы залнуудтаа
Гэдэргэ дахяад
бусаха хүсэл түрөөб!
Манай солдадай
дайсады хюдаһан автомат,
Маша наринаар
урлан бүтээһэн пушкахан,
Дундаа башнитай
үнэтэ хрусталь вазанууд —
Дууһандаа бидэндэ
Сталин тухайда хөөрэнэ.
Үнөншэ гэнэн
холын хойто зүгэй хүн,
Үдэн шэнгеэр
хурса хутагаяа барижа,
Молор сэгээн
Арктикын габьяата походые
Моржын сарюун
һоёодо һиилэжэ эльгээгээ.
—Эрхим шадабари! — гэһэн
Сталинай мэгтаал дуулаха
Эгээл нангин
хүсэлтэй байгаал тэрэ мастер.
Урлахадаа түргэн.
ковёр нэхэдэг эхэнэр,
Утаһандаа утаһанай
үнгэ тааруулан нилүүлжэ,
— Багша Сталиндаа
баярай үгые бэшэһүүб,—гээд
Баяртайхан шэбэнэжэ
һолонгото угалзаяа
хүсөөгөөл.
Бултанай бэлэг
энгэртэй дэгэлээ
Бурят ажалшад
дээрэ үргэн барюулаа, —
— Энэ бэлэг дэгэлыемнай,
нүхэр Сталин, үмдэжэ,
Энхэ мэндэ хэтэдээ
ажаһуу, — гэжэ юрөөгөөл.
Үбгэжөөл пенсионер
хатуу яһа хюрөөдэжэ,
Үнэтэ бэлэгээ
нарин нигтаар бүтөөгөөд,
«Түһөөлэн һанаашалһан
өөрынгөө бодолоор хэбэб»
—гээд,
Түрэл эсэгэдээ
түрэһэн удэртэнь бэлэглээ.
Шудалһан өөрынгөө
бүхы орёо эрдэмые,
Шудхалгын мастер
баһа һайнаар элирүүлжэ,
Жаргтэй һүртэй
байлдааг тобойтор харуулба:
Жэбэрхэгүй металлһаа
мэргэн шадабаринь
гэрэлтэнэ.
Эрхим басагадайнгаа
оёһон сагаан полотенца,
Энхэ байдалта
баян колхоз эльгээгээ.
Бэхи барилгатай
станциин байшангай
түхэлтэй,
Бэхын хэрэгсэл
һонирхон хаража
хөөршөөнэб.
Дарсагар хилэн
хабтаһатай номуудай
хажууда,
Дагестанай бэлэглэһэн
алтан һэлмэ харанабди.
Үндэр омог,
дурлал тухайдаа Сталинда
Үйһэн дээрэ
орочонууд һиилэжэ
асараа, —
(Энхэрүү зүрхэн
гэрэлтэ дулаахан үгэнүүдээ
Энэ бэшэгһээ
хэлэн байна бэшэ аал?!)
Шэмэглэжэ гуцулай
һайханаар хайрсаг
бүтөөһые,
Шэжэмтэ кораблиин
дүрсын тиимэ зохидые,
Шэл дооро үзэжэ
баясан ехээр гоёшоогооб.
Дэлхэйн ажалшадай
һайн даа гэһэн үгые,
Дэлгэр зүрхэнэй
бэлэгүүдһээ танин уншанаб.
Ажалша простой
юрын хүнүүд бэлэгүүдээ
Арюун жаргалай түлөө
ашата Сталинай ороллоошо,
Асари ехэ
ажалай түлөө эльгээгээ!
Эдэ гааһадые,
шатарнуудые,
энэ танкаханиие
Элдэб ондоошье
шэдитэ нарин эдлэлнүүдые,
Эрэлхэг халуунаар
дуралан байдаг хүнүүд лэ
Эгээл нимээр
бүтээн гаргажа шадахал.
Бодолһоо үндэр,
хүсэлһөө һайхан хамагые
Бодотоор байгуулжа шадааша,
тэрэ хүндээ бэлэглэхэдээ
Омогорхон хөөрэхэ
хэрэгээрээ баян лэ зон.
Оюун бэлигээрээ,
ухаагаараа һаруул лэ зон—
Одоо нимээр
урлан бүтээжэ шаданал.
Витринын хажууда
Баяртай омоттой зогсообди.
Бидэнэй ойро зал соо —
Сталин байһаар һанагдаа...
Түрэл Сталин!
Танай ажа-ябадал бидэнэртэ
Түмэн жэлнүүдтэ
үндэр жэшээ болохол!
Дэлхэйн залуу наһан
пионер болон Танда орожо,
Дэлгэмэл үнэн зүрхэнһөө:
хэзээдэ бэлэн би!—гэнэл...

X

Революциин Музейһээ
газаашаа гаража ябатараа,
Эрьежэ бусалтай гү гээд
би дахин һанааб.

Ородһоо **Ч. Цыдендамбаев**
оршуулба.

Газетэ тараалгын кампанида Хэжэнгын аймагай комсомолецууд эдэбхитэй-гөөр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалһаа сүлөө үеэлэ айлнуудаар ябажа 20 экземпляр газетэнүүдые тарааһан комсомолка Анна Хагаева.

Д. Дорживсай фото.

ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Һаяхан БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь нүхэр В. Л. Островская Кабанскын аймагай Мишиха тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Карамышева Зинаида Андреевнада 10 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй даалгабаряар, «Эха-Герой» гэһэн орден ба СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамота барюулба.

Зинаида Андреевна шагнал абаха зуураа, тэрээндэ халуун анхарал хандуулһанайнь түлөө парти ба правительствода, агууехэ Сталинда баяр хүргэбэ.

Нүхэр Островская болбол олон хүүгэдэй эхэ Зинаида Андреевнада ута наһа наһалжа, удаан жаргал эдлэжэ һуухые хүсэбэ.

Шэнэ жэлэй урда тээхи худалдаа наймаан

Городой худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд шэнэ жэлэй урда тээхи худалдаа наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлжэ захалба. Мүнөө городой бүхы магазинуудаар шэнэ жэлэй ёлконуудай шэмэглэлнүүд, хүүгэдэй нааданхайнууд, ном дэбтэр гэхэ мэтэнүүд элбэгээр худалдагдажа байна. Мүн хүүгэдэй 15 мянган хэһэг бэлэгүүд худалдагдаха юм.

Мүнөөдэр Улан-Удэдэ хүүгэдэй шэнэ жэлэй базар нээгдэбэ. Базарта хүүгэдэй нааданхайнууд, элдэб амтата эдеэнүүд таргагдаха байна.

Мүн тэрэшэлэн, колбаса, консервэ, тоһон, мяхан, элдэб зүйлэй хилэмэн, сыр гэхэ мэтэ элбэг дэлбэгээр худалдагдаха юм.

50 гаран зүйлэй хилэмэн

Һаяхан ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Советэй гүйсэдком болбол хлебокомбинадай үйлэдбэрилэн гаргажа байгаа хилэмэнэй ассортименые олон янзын болгохо тушаа сортовой минимум баталба. Һаяар городой худалдаа наймаанай точконуудта 50 гаран ондо ондоо зүйлэй хилэмэнүүд худалдаглаха байна.

И. Гроссман.

„АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ“ 24-дэхи НОМЕР

ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» 24-дэхи номер хэблэлһээ гараба. Энэ номерто И. В. Сталинай даланаһанай ойдо зорюулагдаһан «Коммунистическэ партиин ба советскэ арадай агууехэ вождь, багша» гэһэн ВКП(б)-гэй ЦК-гэй пропаганда ба агитациин таһагай болон ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленинэй институдай материал толилогдобо.

Бурят-монгол арадай барагдашагүй ахэ баяр

Бүхы дэлхэйн арадуудай вождь, багша, хани нүхэр Сталинай 70 наһанайнь алдарта ойе хаа ааналгүй хүхюу баяртайгаар тэмдэглэбэ. Эдэ алдарта үдэрнүүдтэ прогрессивнэ хамаг бүхы хүн түрэлтэнэй һайн һайхан сэдьхэлэйнь һанал бодолнууд, инаг дураниинь, энхэрэг дулаахан хүсэлэнгүүдынь хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэйгөөр ашата багша Сталиндаа хандуулагданхай. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй хэршье холын хизаар булангуудаар Агууехэ Сталинай алдар нэрэнь суурхажа, ажалша зоной досоонь гэрэл туяа бадаруулна, зүрхыень баяраар билтаруулна.

Советскэ Союзай ажалшад инаг багша Сталинайнгаа 70 наһанайнь ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүри арбидхаха, ажал хүдэлмэридээ улам ехэ амжалтануудые түйлаха зорилготойгоор социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна.

Агууехэ Сталинай 70 наһанайнь алдарта ойдо зорюулан, советскэ орон доторнай дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй аша үрэнь айхабтар ехэл. Бүхы дэлхэйн ажалшадай зол жаргалые бадаруулан, Иосиф Виссарионович Сталин ута наһа, удаан жаргал эдлэжэ, анхэ амгалан ажаһуухань болтогой гэһэн гүнзэгы зүрхэнэй амаршалганууdые альгээхэ зуураа, манай ороной арадууд ажалай үндэр ехэ габьяануудые түйлажа, коммунизм байгуулгада урагшаа шэнэ алхамуудые хэһэн тухайгаа мэдэсэнэ.

Советскэ Союзай бүхы арадуудтай хамта манай бурят-монгол арад хадаа инаг багша Сталинайнгаа 70 наһанайнь ойе барагдашагүй ехэ баяраар уттаба. Бурят-монгол арад зон хадаа советскэ засагай тогтоһоной ашаар, Ленин—Сталинай партиин сэсэн мэргэн национальна политикын илан мандаһанай ашаар эрхэ сүлөөтэй боложо, зол жаргал эдэлээ бшуу. Тиимэ туладаа бурят-монгол ажалшад өөһэдынгөө үнэн зүрхэнэй гүн ехэ баясхалангые хани нүхэр Сталиндаа хүргэнэ. Манай республикын алишье талаараа урган хүгжэжэ байһан ябадалынь, арад зоноймнай зол жаргалта байдалынь нүхэр Сталинай нэрэтэй нигта холбоотой. Энээн тухайгаа арад зомнай үльгэр түүхэдээшье хэлсэдэг, уран зохёолдоошье бэшэдэг, аман үгөөрөөшье хөөрэлдэдэг, алдарта дуунуудаараашье дуулалдадаг байха юм:

Үглөөнэй наранай
Алтан туяан доро
сүлөөтэй хүнгэн алхалжа,
Бадаран байгаа
Бурят оромни
баяраа шамдаа хүргэнэл.
Зүлгы урихан
Залуу эхэнэр
сэжэ дүүрэн амилжа,
Хангалтама арюухан
Хабарай сэсэгүудые
Ажалша гараараа үргэнэл
Нарай багашуул,
Нялха хүүгэдшье
хэлэндэ эхилэн ороходоо:
Сталин! — гэнэл,
Аба! — гэнэл.

Иигэжэ манай республикын бүхы арад зон,—үндэр наһатай үбгэд хүгшэдһөө эхилээд, эдир залуухан үхибүүд хүрэтэрөө бултадаа,—аба Сталинаа мэгтан дуулажа, баясхалангаа хүргэнэл.

Нүхэр Сталинай 70 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, республикын промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудһаа, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй коллективүүдһээ, олон тоото ажалшадһаа амаршалгын бэшэгүүд багша Сталинда айхабтар олоор эльгээгдэжэ байна. Советскэ хүнүүдэй барагдашагүй ехэ баярынь эндэ элеэр харагдана.

Улан-Удын «Механлит» заводой коллектив хадаа Иосиф Виссарионович Сталинай 70 наһанай ойдо бэлэг болгон, табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, саашадаа бүри ехэ эршэмтэйгэр ажаллахабди гэжэ уялга абаа.

Улан-Удын хлебокомбинадайхид болбол нүхэр Сталинай түрэһэн алдарта үдэрые тэмдэглэжэ, 1949 онойнгоо түсэбые 163 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур 450 мянган түхэригэй суглуулбари үгэбэ.

Механизированнэ шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэд хадаа Иосиф Виссарионовичын 70 наһанай ойе нэрэтэй түрөтэйгөөр тэмдэглэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, шэл гаргаха жэлэйнгээ түсэбые 1949 оной декабриин 18-да дүүргээбди гэжэ нүхэр Сталинда бэшэбэ.

Инвалидуудай «Труд» артелиин коллектив хадаа Агууехэ Сталинай түрэһэн үдэр—декабриин 21-дэ 1949 онойнгоо үйлэдбэриин программые 172 процент, декабрь һарынгаа түсэбые 183 процент дүүргэһэнээ мэдээсэжэ, нүхэр Сталинда амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

Хэжэнгын аймагай, Чесанын сомсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд болбол нүхэр Сталинда эльгээһэн амаршалга соогоо иигэжэ бэшэнэ:

—«Бурят-Монголой бүхы бусад ажалшад мэтэ, манай нютагай ажалша арад зон урдань ноёд, баяд болон ламанарай хүндэ хүшэр дарлалта доро зобожо тулижа ябаһан аад, Октябрьска революциин илаһанай ашаар, Танай, инаг вождь Иосиф Виссарионович, сэсэн мэргэн ударидалгаар эрхэ сүлөөтэй боложо, жаргалтайгаар ажаһуунабди. Эдир залуушуулнай эндэхи долоон жэлэй һүргуулида, мүн оронойнгоо техникумүүд болон институдуудта һуража байна. Бүхы колхознигууднай эрдэм бэшэгтэй болоо. Айл бүхэндэ радио бии болонхой. 1949 ондо малажалые хүгжөөлгын жэлэйнгээ түсэбые бүхы түрэлэй малнуудаар үлүүлэн дүүргээбди. Гүрэндэ үгэхэ түшаалганууdаа болзорһоонь урид түшаагаабди. Саашадаа улам бүри оролдосотойгоор ажаллахабди.

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Ажалшадай баясхаланта зол жаргалые бадаруулан, үндэр наһа наһалжа, хэзээдэ мүнхэ энхэ амгалан ажаһуухыетнай хүсэнэбди».

Тиин, манай республикын бүхы ажалшад болбол ашата багша Сталинайнгаа түрэһэн алдарта үдэрые ажалай асари ехэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ зуураа, саашадаа үшөө ехэ үүсхэл ороллолго гаргажа, улам бүри эршэмтэйгээр ажаллахабди, социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые хэлбэриишэгүйгөөр бэхижүүлхын түлөө ами наһаяа гамнангүйгөөр тэмсэхэбди гэжэ тангариг үргэнэ.

Агууехэ Октябриин ашаар эрхэ сүлөөтэй боложо, зол жаргал олоһон бурят-монгол арадай омог баярынь барагдашагүй ехэ.

Хэдэн олон хүнүүд өөһэдынгөө зүрһөө амаршалганууdые нүхэр Сталинда эльгээнэ.

Урдань үгытэй ядуу ябаһан бурят эхэнэр Убугунова Клавдия Афанасьевна болбол Сталинска Конституциин олгоһон эрхын ашаар, эрдэм номдо һураад, мүнөө һургуулиин багша байһанаараа омогорхожо, советскэ эхэнэрые эрхэ сүлөөтэй болгоһонойнь түлөө багша Сталинда баясхалан хүргэнэ.

Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, 78 наһатай үбгэн Хлебников Михаил Деомидович хадаа хаанта хархис засагай үеын хатуу хүшэр байдалһаа хахасаад, колхозно байгуулалтын замаар золтой жаргалтай ябаһандаа баясажа, хэтэдээ мүнхэ энхэ амгалан ажаһуухыень нүхэр Сталиниие юрөөнэ.

Хүдөө ажахын науканууdай кандидат Мария Александровна Рампилова болбол урдань үзэг бэшэг мэдэхэгүй, үтли харанхы ябаһан бурят эхэнэртэ эрдэм наукын үргэн уужам харгы нээжэ үгэнэнэйнь түлөө Иосиф Виссарионовичые амаршалжа, баясхалангай телеграмма эльгээбэ.

Советскэ эдир залуушуулые солбон дорюунаар хүмүүжүүлжэ, сэнгэлиг жаргалтай байдал олгоһонойнь түлөө эсэгэ Сталиндаа инаг дулаахан амаршалганууdые пионернүүд Танхаев Вова, Танхаева Надя гэгшэд эльгээбэ.

Нүхэр Сталинда бэшэһэн хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэнэрэй, һурагшадай амаршалгын бэшэгүүдые тооложо барахаар бэшэ олон!

Эрхэ сүлөөгөөр, зол жаргалаар түгэлдэр, илаһан социализмын орон дотор, Ленин—Сталинай партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро сэнгэлиг һайнаар ажаһууһанаараа омогорхожо, бурят-монгол ажалшад өөһэдынгөө үнэн зүрхэнэй халуун баясхалангые хүргэн, ашата багша Сталинаа амаршална.

Арад зоной зүрхэндэ
Арюун жаргал түгөөгшэ
Агуу Сталин багшынгаа
Алдар суурь дуулая!—гэжэ бурят-монгол арад зон бүгэдөөрэн баясан дуулалдана.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—130, зам отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта — 6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02435. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000